

BULLETIN

SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

ROČNÍK 20
ČÍSLO 4/2012

Slovenská
asociácia
knižníc

OBSAH / TABLE OF CONTENTS

Daniela Džuganová: Zamestnanie ako každé iné... / Employment as any other... /3

VOLEBNÉ VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍČ (Martin, 15.11.2012) / *ELECTORAL GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION (Martin, November 15, 2012)* /5

Daniela Džuganová: Správa o činnosti Slovenskej asociácie knižníc za volebné obdobie 2009-2012 / Report on Activities of the Slovak Library Association Covering the Period of Electoral Term 2009-2012 /5

Správa volebnej komisie o voľbách predsedu, členov správnej rady a kontrolnej a revíznej komisie Slovenskej asociácie knižníc / *Report of the Electoral Commission on Elections of the Director, the Members of Administration Board and Supervising and Auditing Commission of the Slovak Library Association* /14

Zloženie novozvolených orgánov Slovenskej asociácie knižníc (správna rada, kontrolná a revízna komisia) / *Members of New Elected Bodies of the Slovak Library Association (Administration Board, Supervising and Auditing Commission)* /14

Uznesenia valného zhromaždenia / *General Assembly Resolution* /15

ČLÁNKY / MAIN ARTICLES

Alena Poláčiková: 60 rokov Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice / 60 Years of the Slovak Library of Forestry and Wood Sciences /16

Lívia Koleková: 85. výročie vzniku verejnej knižnice v Trnave / 85 Years since Establishment of the Public Library in Trnava /29

Ondrej Látka – Stanislava Biskupová: Benchmarking akademických knižníc na európskej úrovni – prvé skúsenosti / Benchmarking of Academic Libraries in Europe – First Experience /33

Iveta Kilárová: Stagnujúce verejné knižnice v Slovenskej republike / Stagnating Public Libraries in Slovak Republic /38

Zo života nečlenských knižníc / From the Life of Non-member Libraries

Ludmila Čelková: S nemeckou literatúrou za čitateľom / German Literature on the Path to Readers /42

INFORMÁCIE / INFORMATION

Benjamína Jakubáčová: Anton Bernolák – Tovarištva najväčší riditeľ / Anton Bernolák - Personality /45

- Daša Filčíková: Literárny Lučenec 2012 – slávnostné vyhodnotenie : Ten kto raz ochutnal kúsok literatúry, ten sa jej už viac nevzdá / Literary Lučenec 2012 – Summing-up: When You Once Taste a Bit of Literature You Never Give It up* /46
- Eva Matušovičová: Propagácia, propagácia – kde ťa ľudia berú? / Library Promotion - Ways to Do It* /47
- Mária Žitňanská – Michal Sliacky: Archívy, knižnice, múzeá v digitálnom svete 2012 / Archives, Libraries, Museums in a Digital World 2012* /49

ZAHRAŇIČNÁ SPOLUPRÁCA / INTERNATIONAL COOPERATION

- Rozália Cenigová: Bilancujeme šesť ročníkov medzinárodnej konferencie Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl / Summing-up Six Years of International Conference „School Libraries as Information and Cultural Centres at Schools“* /52
- Mária Žitňanská: Konferencia Digitálna knižnica s podnázvom Knižnice 2015-2030 / Digital Library Conference with Additional Title Libraries 2015-2030* /57

PERSONÁLIE / PERSONALITIES

- Daniela Gondová: Ing. Ján Kurák* /60
- Ludmila Čelková: V živote som mal šťastie na ľudí / I Have Been Lucky to Meet Good People* /61

ZAMESTNANIE AKO KAŽDÉ INÉ...

Určite mnohí z nás majú za sebou podobnú skúsenosť: ak ste v spoločnosti známych, ktorým predstavíte prítomného neznámeho človeka ako kolegu – knihovníka, na okamih všetci zmlknú. Po čase začnú všetci tvrdiť, že majú radi knihy, len času na čítanie je akosi málo. Veľkým prekvapením je pre nich vzdelanie neznámeho - všetci sa čudujú, že knihovník môže mať vyštudovanú aj vysokú školu. To by sa v prípade lekárov určite nestalo! Ich profesia patrí v spoločnosti k najuznávanejším a hlavne imidžovejším zamestnaniam. Absolventa lekárskej fakulty nepovažujeme za „obyčajného“ absolventa. A čo tak profesia učiteľa? Odpoveď nechám na každého z Vás. Určite sa však zhodneme v jednom. Zdravie a vzdelanie patrí k najdôležitejším ľudským a mravným hodnotám. A preto v prípade oboch profesií zvykneme hovoriť že nejde o povolanie ale o poslanie. Rovnako ako o poslanie ide aj v prípade knihovníka. Myslím na všetky kolegyne (kolegom sa ospravedlňujem, ale tých je ako šafraanu... pomenej), ktoré sa obetovali svojej práci a vykonávajú ju desiatky rokov zodpovedne, kreatívne, zvyšujúc si neraz popri svojej práci i odbornú kvalifikáciu. Pracujú v dvojmenných prevádzkach, často i cez víkendy a vo večerných hodinách. Pracujú, nestážujú sa. Ak áno, tak len potajme, aby si náhodou nepohnevali zriaďovateľa.

Nedávne štrajky lekárov a učiteľov vo mne vyvolávali otázky, či by aj stav knihovnícky vedel vypovedať svoj protest voči nízkym platom a v podstate žiadnemu spočen-

skému uznaniu verejne a nahlas. Obávam sa, že tých hlasov by bolo málo, ak by vôbec nejaké boli. A preto si dovoľm zopakovať slová, ktoré odzneli vo výročnej správe na nedávnom volebnom valnom zhromaždení Slovenskej asociácie knižníc. Citujem „... spoločne sme prežili ďalšie volebné obdobie našej knižničkej asociácie. Nebudem klamať, nebolo to ľahké obdobie. Nie vždy sa nám podarilo nadviazať odborný dialóg, ale určite sme sa snažili. Tlaky, ktoré sú na nás, manažérov v každej členskej knižnici vyvíjané našim zriaďovateľom, každým používateľom, ale i našim okolím, sú veľké. Mali by sme mať však na pamäti, že sme veľmi dôležití ľudia, pracujeme s informáciami a informácie majú v spoločnosti kľúčový význam. Ale ruku k dielu musíme priložiť sami, nespraví to nikto za nás. My v Správnej rade Slovenskej asociácie knižníc sme ich prikladali na úkor svojho voľného času, svojej vlastnej práce. Ďakujem preto všetkým členom SR SAK a všetkým tým, ktorí nám pomáhali počas uplynulého volebného obdobia. Máme pred sebou voľbu do SR SAK na ďalšie funkčné obdobie. Držím Vám palce, aby ste zvolili tých, ktorí majú Vašu dôveru a majú aj odborný a ľudský potenciál na zastupovanie našej knižničkej komunity v odborných kruhoch a na verejnosti“.

Máme za sebou ôsme volebné obdobie asociácie. Zvolili sme si „nových“ funkcionárov a ja za všetkých „funkčne starších“ si úprimne želim, aby vniesli do života našej spoločnej asociácie nové videnie.

Zhodnotili sme tiež 20. výročie založenia asociácie a využili sme ponuku časopisu Knižnica na uverejnenie rozsiahleho hodnotiaceho príspevku.

Posledné štvrté číslo Bulletinu SAK prináša informácie o našich jubilujúcich knižniciach. Správna rada podporuje tieto vzácne jubileá prostredníctvom pozdravných a ďakovných listov, a ak to okolnosti dovoľia, aj osobnou účasťou. V slávnostných okamihoch som vždy hrdá na svoju profesiu, na svoj knižnícky status. Osobné stretnutia so starostami, primátormi či rektormi, ale aj radovými knihovníkmi ma presvedčajú o dôležitosti knižníckeho povolania. O význame knižníc pri ich poskytovaní najdôležitejšej hodnoty – hodnoty ukrytej v informáciách.

Na sklonku starého roka 2012 Vám posielam vianočné a novoročné pranie. Končiaci sa starý rok by mal byť obdobím, kedy sa na chvíľu zastavíme a nájdeme si čas na krátku bilanciu osobného ako aj pracovného života. Nastupujúci nový rok je skvelou príležitosťou dať si tie správne predsavzatia. Niektoré vyslovíme nahlas, ale väčšina z nich má pre nás čaro tichých osobných prání. Tak mi dovoľte vysloviť len to hlasné želanie. Pevné zdravie, osobnú i pracovnú pohodu, vzájomné pochopenie a vďačnosť za „knižnícku človečinu“.

*PhDr. Daniela Džuganová
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk*

VOLEBNÉ VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC (MARTIN, 15.11.2012)

SPRÁVA O ČINNOSTI SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC ZA VOLEBNÉ OBDOBIE 2009 -2012

Vážené kolegyně a kolegovia,
dovoľte mi, aby som zhodnotila volebné
obdobie Slovenskej asociácie knižníc za
roky 2009-2012, a to v roku, kedy si SAK
pripomína 20. výročie svojho založenia.

Slovenská asociácia knižníc má k dnešné-
mu dňu 94 členov. Od volebného valného
zhromaždenia v roku 2009 sa za členov
SAK prihlásilo ďalších 5 knižníc, a to:

1. Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej
Strede (Lýdia Tóthová, tothova.lydia@zupa-tt.sk);
2. ÚEUV Bratislava, Knižnica (PhDr. Zor-
ka Wagner, kniznica@uluv.sk);
3. Ústredná geologická knižnica SR, Štát-
ny geologický ústav D. Štúra, Bratislava
(Mgr. Oľga Olšinová, [kniznica@geolo-
gy.sk](mailto:kniznica@geolo-
gy.sk));
4. Trenčianska univerzita Alexandra Dub-
čeka v Trenčíne, Univerzitná knižnica
(Mgr. Mária Rehušová);
5. Mestská knižnica vo Filakove (súčasť
Hradného múzea vo Filakove (Mgr. At-
tila Agócs, [hradnemuzeum@filakovo.
sk](mailto:hradnemuzeum@filakovo.
sk)).

V priebehu rokov sme zaznamenali nie-
koľko zmien na postoch riaditeľov člen-
ských knižníc. Uvítali sme ich priebežný
záujem o dianie v našej profesijnej inšti-
túcii, o stupeň horšie to však bolo pri ak-
tualizácii adresára SAK, ktorému nebola
venovaná pozornosť.

Správna rada pracovala v zložení:

PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka
SAK;

PhDr. Daniela Gondová, tajomníčka SAK
a súčasne vedúca odbornej skupiny pre le-
gislatívu SAK;

Mgr. Andrea Doktorová, podpredsedníč-
ka a súčasne garant za ekonomickú a hos-
podársku agendu SAK;

Ing. Milan Rakús – vedúci odbornej sku-
piny pre dlhodobý rozvoj SAK;

Ing. Ondrej Látko – vedúci odbornej sku-
piny pre informatizáciu a elektronizáciu
SAK;

PhDr. Mária Žitňanská – vedúca odbornej
skupiny pre edičnú činnosť a propagáciu
SAK a súčasne zodpovedná redaktorka
Bulletinu SAK;

Ing. Alena Poláčiková – vedúca odbornej
skupiny pre medzinárodnú spoluprácu
SAK;

Mgr. Beáta Bellérová – vedúca sekcia aka-
demických knižníc SAK;

Mgr. Katarína Šušoliová, Mgr. Emília
Antolíková, PhDr. Judita Kopáčiková - sek-
cia pre verejnú knižnicu SAK.

Po odchode Ing. Milana Rakúsa zo správ-
nej rady SAK v roku 2011 nastúpila ná-
hradníčka Mgr. Valéria Závadská (zvolená
volebným valným zhromaždením v roku
2009). S uspokojením konštatujem, že sa
ujala funkcie odbornej skupiny pre dlho-
dobý rozvoj SAK s mimoriadnym záuj-
mom a odbornou erudovanosťou.

Kontrolná a revízná komisia SAK pracovala v zložení:

Mgr. Katarína Soukupová – predsedníčka;
členky: Mgr. Anna Gašparovičová, Mgr. Viera Baničová.

Aj v zložení kontrolnej a revíznej komisie SAK došlo k zmene. Po odchode jej členky Mgr. Anny Gašparovičovej z funkcie riaditeľky Malokarpatskej knižnice v Pezinku, nastúpila náhradníčka Mgr. Lýdia Brezová (zvolená volebným valným zhromaždením v roku 2009). Tu na tomto mieste by som rada poďakovala ďalším kolegyniam a kolegom, ktorí veľmi intenzívne spolupracovali v jednotlivých odborných skupinách a sekciách, menovite : Mgr. Agnesa Juhászová, PhDr. Ludmila Čelková, PhDr. Ludmila Homolová, Mgr. Katarína Vyšná, Mgr. Daniela Tóthová, Mgr. Beata Mokošová, Mgr. Eva Macková, PhDr. Mária Kadnárová, PhDr. Marta Sakalová, PhDr. Dušan Lechner.

Správna rada SAK (ďalej SR SAK) sa od VZ SAK v roku 2010 stretla 13x, a to:

- v roku 2010 – 5x (20.1.2010 v Bratislave, 8.3.2010 v Martine, 28. 6. 2010 v Žiline, 18.-19.10.2010 v Košiciach);
- v roku 2011 – 4x (18.1.2011 v Bratislave, 21.3.2011 v Martine, 27.6.2011 v Bratislave, 17.-18.10.2011 v Kočovciach);
- v roku 2012 – 5x (16.1.2012 v Bratislave, 6.3.2012 v Diviakov, 7.6.2012 v Bratislave, 2.10.2012 v Bratislave, 14.11.2012 v Blatnici).

Vážené kolegyně a kolegovia, dovoľte mi, aby som teraz v krátkosti zhrnula aktivity SR SAK za obdobie 36 mesiacov a pome-

novala niektoré najdôležitejšie aktivity počas volebného obdobia 2009 - 2012.

✓ SR SAK bola úspešná v 7 grantových žiadostiach v celkovej výške 27 750 EUR do Grantového programu MK SR 2010 Kultúrne aktivity pamäťových inštitúcií, podprogram 2.1 Knižnice a knižničná činnosť:

Projekt „Bulletin SAK“, jeho tvorba a distribúcia, podporený 3x, a to vo výške spolu 9 600 EUR; Projekt „Štúdia koncepcie informačného vzdelávania akademických knižníc na vysokých školách SR“, podporený vo výške 3 000 EUR; Projekt interpretácie výsledkov výskumu čítania na Slovensku pod názvom „Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov na Slovensku“, podporený vo výške 4 700 EUR; Projekt „Propagácia knihovníckych podujatí s celoslovenskou pôsobnosťou ako súčasť marketingu knižníc“, podporený vo výške 1 500 EUR; Projekt „Knižnice 2012. Celoslovenská konferencia“, podporený vo výške 8 950 EUR. - Naša vďaka patrí MK SR za trvalú podporu.

✓ SR SAK každý rok na Valnom zhromaždení prerokovala a schválila Rozbor hospodárenia SAK za roky 2010, 2011, ktoré predkladala Mgr. Andrea Doktorová. Tejto agende bude venovaný samostatný bod nášho programu aj dnes.

✓ SR SAK taktiež každý rok pripravovala návrh Plánu práce SAK a návrh rozpočtu SAK na roky 2010, 2011 a 2012. Tu by som sa vyjadrila trošku kriticky, nakoľko nám často chýbali Vaše pripomienky, doplnenie, či návrhy. Pravdou je však aj zistenie, že jednotlivé sekcie diskutovali o námetoch do plánov individuálne na úrovni verejných a akademických knižníc a návrhy

prichádzali na rokovania SR SAK prostredníctvom jej členov.

✓ Pomerne veľa tvorivej práce a hlavne času SR SAK venovala Bulletinu SAK. Viaceré priaznivé ohlasy (a nielen zo Slovenska) hovoria za všetko. Vybrali sme nového dodávateľa na tlačiarenské služby, po rokoch sme zmenili dizajn obálky, pridali sme abstrakty, anglické verzie vybratých prvkov B SAK, ako aj kompletný archív B SAK od roku 1993.

Spokojnosť konštatujem s prácou celého redakčného kolektívu: Mgr. Kamila Fircáková – výkonná redaktorka, členky redakčnej rady: PhDr. Zuzana Babicová, Benjamína Jakubáčová, PhDr. Eleonóra Janšová, Mgr. Valéria Závadská a Ing. Alena Poláčiková, a to pod vedením PhDr. Márie Žitňanskej, vedúcej odbornej skupiny pre edičnú činnosť a propagáciu. Osobitne ďakujem našim kolegyniam Mgr. Kataríne Vyšnej, Mgr. Daniele Tóthovej, Mgr. Beate Mokošovej, ale i Eve Mackovej za anglickú mutáciu vybraných textov bulletinu. Aj v roku 2012 sme pokračovali v zverejňovaní Bulletinu SAK na webovej stránke asociácie. Číslo návštevnosti 10 754 návštevníkov hovorí o tom, že jeho obsah je zaujímavý a aktuálny.

Opätovne musím konštatovať, že najslabším článkom v našej edičnej činnosti je množstvo príspevkov. Mierne zlepšenie nastalo od posledného VZ, kde sme Vás žiadali o spoluprácu. Opätovne Vás prosím aj teraz. Spoločne máme k dispozícii veľmi kvalitný marketingový nástroj, máme platformu, využívajme ju.

✓ Počas nášho volebného obdobia sme pripravili propagačné materiály o samotnom našom profesijnom združení, v slo-

venčine i v angličtine, upravili sme logo asociácie (s názvom i bez názvu). Je Vám k dispozícii na stiahnutie na webovej stránke SAK.

✓ „Mediálne zviditeľňovanie sa“ sa tiež týkalo aj samotnej webovej stránky SAK. Vsadili sme na jej novú podobu a v marci 2011 sme dali k dispozícii odbornej verejnosti nový dizajn, nový obsah, zmenili sme webhosting, doplnili sme anglickú mutáciu. V pláne je ďalšie prehodnotenie webhostingu z dôvodu zvýšeného obsahu archívu, analýza súčasného online prehliadača a prieskum možností na skvalitnenie prezerania B SAK. Veľké zásluhy na tejto zásadnej zmene mal Ing. Ondrej Látka, PhD. z odbornej skupiny pre informatizáciu a elektronizáciu spoločne s kolegyniami Mgr. Agnesou Juhászovou a Ing. Alenou Poláčikovou.

✓ Do výpočtu marketingových aktivít spomeniem celoslovenský projekt „Moja Naj Kniha“. Projekt „Moja Naj Kniha a „Moja Naj Kniha pastelkami“ trval od apríla do novembra 2010. Účasťou v tomto projekte sme plánovali posilniť spoločenské povedomie o knihovníkoch a knižniciach. Podoby spolupráce medzi SAK a STV boli zadané pomerne presne, od informácií a propagácii projektu na webovej stránke SAK, webových stránkach knižníc, na portáli InfoLib, cez možnosti hlasovania v knižniciach, propagáciu projektu medzi čitateľmi a návštevníkmi knižníc, až po konkrétnu propagáciu knižníc a ich podujatí k tomuto projektu. Žiaľ, naše predstavy sa nenaplnili. SR SAK svoju nespokojnosť vyslovila v liste generálnemu riaditeľovi STV Mgr. Štefanovi Nižňanskému (dňa 28.7.2010).

Žiaľ, odozva z STV na tento list neprišla. No i napriek všetkým problémom, ktoré s touto celoslovenskou kampaňou na podporu čítania boli, SR SAK je presvedčená, že sme mali možnosť spoznať mediálny svet z inej strany.

✓ V roku 2011 sekcia verejných knižníc pokračovala v projekte, ktorý začal v roku 2010 pod názvom „Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov“. Hlavným cieľom projektu bolo získať komplexný celoslovenský pohľad na čitateľskú a informačnú gramotnosť mládeže vo veku 13 – 19 rokov. Na základe výsledkov výskumu prispôbiť, resp. inovovať služby a aktivity verejných knižníc a tiež skladby informačných zdrojov v jednotlivých regiónoch Slovenska tak, aby boli pre mladých ľudí príťažlivé a užitočné. Výskum realizovali regionálne knižnice s krajskou pôsobnosťou: Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave a Knižnica pre mládež mesta Košice. V roku 2010 bol výskum realizovaný v Prešovskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji. Výskum bol realizovaný s finančnou podporou MK SR. Výsledkom výskumu boli správy za každý kraj a záverečná porovnávacía štúdia, ktorá vyšla tlačou pod názvom „Čítanie mládeže v Slovenskej republike. Interpretácia výsledkov výskumu“ a jej autorkami sú Judita Kopáčiková, Ľudmila Hrdináková, Anna Gašparovičová. Pre všetkých záujemcov je zverejnená na webovej stránke SAK a portáli InfoLib. Osobitne chcem poďakovať garantke celého výskumu PhDr. Judite Kopáčikovej.

✓ „Knižnice pre všetkých“ – 12. a 13. ročník Týždňa slovenských knižníc (28.3.

– 3.4.2011, 26.3. – 1.4.2012) . SR SAK každý rok zverejňovala výzvu na pozitívne zviditeľňovanie knižníc ako kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí. Osobitnú podporu SR SAK už každoročne mali celoslovenské aktivity, napr. posledný 5. ročník detského čitateľského maratónu „Čítajme si“, ktorý organizuje Linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF; „Dni detskej knihy“ – celoslovenské podujatie na podporu čítania; „Deň ľudovej rozprávky“ – pokračovanie podujatia detských knihovníkov na počesť slovenského rozprávkara Pavla Dobšinského. Vrcholným podujatím TSK bolo už každoročne podujatie na podporu čítania detí „Noc s Andersenom“, ktoré koordinuje Spolok slovenských knihovníkov.

✓ Sekcia verejných knižníc SAK už niekoľko rokov intenzívne pracuje na možnosti zavedenia benchmarkingu na Slovensku. Výsledkom bolo niekoľko pracovných stretnutí v SNK v Martine za účasti PhDr. Vítka Richtera, riaditeľa Knižovního inštitutu NK ČR v Prahe. Aj sekcia akademických knižníc začala s riešením tejto problematiky, sú to však len prvé nesmelé kroky.

✓ SR SAK vyhlasuje každý rok súťaž o cenu SAK za aktívnu činnosť knižnice „SAKAČIK“. V roku 2011 to bol už 8. ročník. Za roky 2010 a 2011 bolo do súťaže nominovaných 21 knižníc. Víťazmi v roku 2010 bola Mestská knižnica mesta Piešťany za 6. ročník festivalu rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok 2010 s podtitulom Kniha v rozhlase - rozhlas v knihe a v roku 2011 Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici za 5. ročník celoslovenského snemu Kráľ detských čitateľov.

Napriek mnohým názorom na udeľovanie tejto ceny SR SAK bola jednomyselne za jej udeľovanie.

✓ SR SAK vyhlasovala pre každý rok výzvu pre členské knižnice na podporu podujatia/akcie „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. Za roky 2011 a 2012 bolo prihlásených 24 knižníc, podporených bolo 16 knižníc v celkovej sume 2 400 EUR. Povinnosťou podporenej knižnice bolo zaslanie pozvánky na web SAK-u a príspevku do B SAK. Tešíme sa, že členské knižnice aj touto formou majú možnosť zvládnuť organizáciu zaujímavého podujatia.

✓ SR SAK sa v priebehu roka 2010 venovala Stanovám SAK a zmenám, ktoré boli odsúhlasené VZ SAK v roku 2011. Pri tejto výzve smerom k členským knižniciam sme sa stretli s ich nezaujmom, nakoľko prišla len jedna pripomienka.

✓ SR SAK pozorne monitorovala aj oblasť legislatívy. Vyjadrovala svoje stanovisko k problematike Zákona o povinných depozitoch, na podnet sekcie verejných knižníc pripomienkovala vládny dokument „Osнова analýzy činnosti a efektívnosti verejnej správy spolu s návrhom príslušných opatrení“. Na podnet viacerých členských knižníc oslovila MK SR, ako aj SNK v Martine s otázkou súvisiacou s autorským zákonom (zverejňovanie zdigitalizovaných obálok a obsahov kníh). Žiaľ, ani napriek vynaloženej snahe túto problematiku nie je možné vyriešiť hromadne pre všetky knižnice. Všetci čakáme na zmenu autorského zákona, obávame sa však, že ak sami nebudeme dostatočne akční, či už prostredníctvom SNK v Martine alebo priamo MK SR, nemusíme uspieť.

Počas uplynulých rokov SR SAK vyjad-

rovala podporné stanoviská knižniciam, alebo jednotlivcom, slovom všade tam, kde to bolo potrebné. Spomeniem podporné stanovisko pre vyjadrenie Slovenskej pedagogickej knižnice Bratislave k materiálu „Analýza činností Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vo vzťahu k zvýšeniu efektívnosti fungovania verejného sektora a zlepšeniu stavu verejných financií“ pre MŠVVŠ SR; podporné stanovisko pre Lekársku knižnicu Fakultnej nemocnice v Trenčíne; podporné stanovisko pre 3 špecializované akademické knižnice (Slovenská ekonomická knižnica v Bratislave, Slovenská poľnohospodárska knižnica v Nitre a Slovenská lesnícka a drevárska knižnica vo Zvolene) vo veci špecifik rozpočtu pre MŠVVŠ SR a pod.; niekde sme boli úspešní, niekde nie. Neodmietli sme nijakú žiadosť jednotlivca (knihovníka) o pomoc, väčšinou išlo o oblasť pracovného práva. Tu si dovoľím len jednu poznámku. Obracali sa na nás kolegovia či kolegyně väčšinou až vtedy, keď už bolo neskoro zvrátiť akýkoľvek proces.

✓ SR SAK v roku 2011 zasadala na spoločnom pracovnom stretnutí s členmi výboru a predstavenstva Spolku slovenských knihovníkov (Kočovce, 17. – 18.10.2011) k problematike ďalšieho smerovania slovenského knihovníctva.

Boli prijaté **spoločné závery SAK a SSK**, tu sú:

1. Príprava celoslovenskej konferencie KNIŽNICE 2012 v júni 2012. Vytvorenie pracovnej skupiny zo zástupcov SSK, SAK a SNK v Martine;
2. Príprava grantu pre Dotačný systém MK SR 2012 za účelom organizačného zabezpečenia konferencie;

-
3. Príprava informácie pre knižnice SR, vrátane uverejnenia „mandátnej zmluvy“, ktorou knižnice môžu poveriť SNK v Martine rokovanim s nositeľmi práv o súhlase na zverejňovanie obálok a obsahov dokumentov v katalógoch;
 4. Preveriť na MK, či SR má zástupcu vo WIPO s cieľom podporiť zámery IFLA v oblasti autorskoprávnej legislatívy pre oblasť knižničných služieb;
 5. Dohoda SSK a SAK o iniciovaní aktualizácie zloženia Ústrednej knižničnej rady;
 6. Odporúčanie pre SNK, aby realizovala a vyhodnotila dvojstrannú zmluvu so ZMOS;
 7. Ukladá sa sekcii verejných knižníc SAK a pracovnej skupine SSK pod vedením Mgr. Petra Klinca pripraviť návrh spoločných tém k rokovaniu so ZMOS;
 8. Osloviť Odbor múzeí, galérií a knižníc Sekcie kultúrneho dedičstva MK SR vo veci udeľovania ocenenia Knižnica roka pod záštitou MK SR, ktoré vyplýva z dohody medzi SNK a ZMOS;
 9. Dohoda o organizácii Týždňa slovenských knižníc (TSK) v týždni zosúladenom s termínom konania Noci s Andersenom. Pri vyhlasovaní TSK bude uvádzané, že SAK vyhlasuje TSK v spolupráci so SSK. Vyvrcholením TSK bude podujatie na podporu čítania Noc s Andersenom, ktoré koordinuje SSK. Úlohou Spolku slovenských knihovníkov v roli partnera SAK pri príprave TSK bude aktívne zapájať krajské pobočky SSK a podieľať sa na zvyšovaní mediálnej propagácie Týždňa slovenských knižníc prostredníctvom podujatia Noc s Andersenom, prostredníctvom portálu

InfoLib a zdieľaním svojich mediálnych partnerov pre účely TSK.

- ✓ V roku 2012 sa uskutočnila celoslovenská konferencia „Knižnice 2012“ (24. – 25. 9. 2012, Liptovský máj). Organizovala ju Slovenská asociácia knižníc a Spolok slovenských knihovníkov v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine a Univerzitnou knižnicou v Bratislave za finančnej podpory MK SR. Jedným z jej cieľov bolo hodnotenie plnenia Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013 a vytýčenie nových úloh do roku 2020. Účastníci konferencie vydali Vyhlásenie účastníkov konferencie „Knižnice 2012“ (bolo uverejnené v Bulletin Slovenskej asociácie knižníc č. 3/2012).

Toto vyhlásenie bolo zaslané tlačovému odboru MK SR, ako aj tlačovým agentúram. Do konca roka SR SAK, ako aj ďalšie spolupracujúce subjekty pripravujú závery z vyššie spomínanej konferencie, ktoré by mali byť základom nového strategického plánu knihovníkov do roku 2020.

- ✓ Predsedníčka SR SAK sa zúčastnila spoločného stretnutia zástupcov rezortu kultúry s ministrom kultúry SR dňa 12.4.2012. Následne profesijné združenia (SAK i SSK) spoločne pripravili materiál s hlavnými prioritami do Programového vyhlásenia Vlády SR. Tu je jeho plné znenie:

Návrh kľúčových tém z oblasti slovenského knihovníctva do programového vyhlásenia Vlády Slovenskej republiky 2012

Slovenské knižnice všetkých typov prispievajú k riadnemu fungovaniu celej spoločnosti. Umožňujú intelektuálnu slobodu

zabezpečovaním slobodného prístupu k informáciám. Pomáhajú chrániť demokratické hodnoty a všeobecné občianske práva nestranne a bez akejkoľvek formy cenzúry. Vedecké, akademické, školské, špeciálne, verejné aj obecné knižnice na Slovensku sú nevyhnutné pre celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a kultúrny rozvoj jednotlivcov a sociálnych skupín. Slovenské knižnice sú majákmi informačnej spoločnosti. Profesionálne združenia Slovenská asociácia knižníc a Spolok slovenských knihovníkov spoločne navrhujú kľúčové témy z oblasti slovenského knihovníctva do Programového vyhlásenia Vlády Slovenskej republiky 2012, ktoré súčasne navrhnu aj do pripravovanej Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2013 – 2018.

Prioritné oblasti pre rozvoj slovenského knihovníctva:

- obhajovať a presadzovať právo občanov na neobmedzený prístup k informáciám prostredníctvom siete slovenských knižníc a posilnenie postavenia knižníc v oblasti poskytovania služieb e-governmentu;
- zabezpečiť úplnú internetizáciu siete slovenských knižníc až po úroveň obecných knižníc;
- využívať potenciál slovenských knižníc a vytvárať dostatočný priestor pre verejné knižnično-informačné služby v digitálnom prostredí;
- podporovať kľúčovú úlohu knižníc pre rozvoj čitateľskej a informačnej gramotnosti;
- podporovať iniciatívy knižníc v oblasti multikultúrnych a komunitných aktivít,

- ktoré môžu mať pozitívny vplyv na rozvoj cestovného ruchu v regiónoch Slovenska;
- zabezpečovať priebežné a primerané financovanie nákupov informačných zdrojov pre sieť slovenských knižníc;
- podporovať slovenské knižnice v oblasti digitalizácie a sprístupňovania digitalizovaného kultúrneho a vedeckého dedičstva;
- podporovať novostavby a rekonštrukcie budov knižníc a modernizáciu vybavenia knižníc.

Priority v oblasti knižničnej legislatívy:

- potreba novelizácie zákona o knižniciach a príslušných vyhlášok;
- nevyhnutnosť novelizácie autorského zákona z hľadiska rovnovážneho vzťahu medzi autorskými právami a princípmi voľného šírenia informácií a demokratického prístupu k informáciám a kultúrnym hodnotám;
- implementovať efektívne medzinárodné programy a postupy do činnosti slovenských knižníc.

Priority v oblasti vzdelávania a postavenia pracovníkov knižníc:

- podporovať rozvoj ľudských zdrojov a kontinuálne vzdelávanie pracovníkov knižníc;
 - usilovať sa o zvýšenie spoločenskej prestíže knihovníckej profesie z hľadiska práce s informáciami;
 - usilovať sa o zlepšenie systému odmeňovania pre pracovníkov slovenských knižníc.
- ✓ SR SAK vyjadrila v roku 2012 svoje stanovisko pre MK SR k novému rokovacie-

mu poriadku a štatútu Ústrednej knižničnej rady, ktorá by mala byť kreovaná v roku 2012.

✓ V oblasti zahraničnej spolupráce SR SAK monitorovala aktivity zahraničných asociácií, spolkov a združení (EBLIDA, LIBER a pod.), o najvýznamnejších aktivitách informovala pracovná skupina pre zahraničnú spoluprácu prostredníctvom Bulletinu SAK.

Z veľkého množstva aktivít spomeniem účasť na dotazníkovej akcii EBLIDA - zapojenie sa do medzinárodného prieskumu organizovaného EBLIDOU - Digitalizácia osirelých diel. Do dotazníkového prieskumu sa zapojili dve oslovené členské knižnice SAK, ktoré sa aktívne zaoberajú digitalizáciou v rámci SR, SNK v Martine a Univerzitná knižnica v Bratislave.

Išlo tiež o požiadavku EBLIDA, týkajúcu sa žiadosti o poskytnutie národných štatistik súvisiacich s publikovaním a situáciou na trhu s elektronickými knihami v jednotlivých krajinách (elektronický dotazník), tu ďakujem pekne za pomoc aj PhDr. Márii Kadnárovej zo sekcie akademických knižníc, ktorá sa ujala tejto zahraničnej aktivity.

Ďalej spomeniem záujem o návštevu slovenských knižníc knihovníkmi z Nepálu v rámci programu „Library Visit Program“. Požiadavka bola odmietnutá z dôvodov nereálneho zorganizovania návštevy (nepriemerane krátky časový interval, problematická otázka financovania, absencia grantu zo strany Nepálu); ďalej intenzívnu komunikáciu pri hľadaní partnera pre účasť na medzinárodnom programe s názvom *LifeLong Learning Programme Grundtvig* - PIEEC (European Info Point for LifeLong Learning for low skilled adults) -

Vytvorenie Európskeho Informačného bodu pre celoživotné vzdelávanie dospelých. Podľa požiadaviek medzinárodného programu účastníkom programu mohla byť verejná knižnica v rámci Slovenska. Oslovené boli verejné knižnice SAK v mestách Žilina, Vranov, Bratislava, Martin, Poprad, Banská Bystrica, žiaľ, nenašiel sa nikto, kto by mal o spoluprácu záujem (problémom neboli financie, tie program ponúkal). Pre krátkosť času (1 až 2 dni na prihlásenie) musela pracovná skupina aktivitu zamietnuť.

Spomením ešte aktivitu pod pracovným názvom Fínsky knihovník (National Library of Finland, Services coordinator, Library Network Services, Päivi Jokitalo) - príprava knihy o spôsoboch práce vo verejných knižniciach v zahraničí. Cieľom knihy mala byť prezentácia zaujímavých príkladov poskytovania služieb, pracovných postupov, manažmentu a spôsobov poskytovania služieb rôznym skupinám používateľov ap., ktoré by korešpondovali s podnázvom pripravovanej knihy: „dojmy, inšpirácie a zábavne príklady zo sveta verejných knižníc“. Doručené príspevky z verejných knižníc SAK boli posúdené komisiou v zložení členov sekcie pre verejné knižnice SAK a predsedu SAK. Všetky vybrané príspevky boli sekciou pre zahraničnú spoluprácu preložené do anglického jazyka a následne odoslané. Do Fínska bolo celkovo odoslaných 6 príspevkov/zaujímavých príkladov a ukážok z verejných knižníc (Žilina, Vranov nad Topľou, Považská Bystrica, Bratislava, Trnava a Piešťany).

V rámci členstva EBLIDA (Európsky výbor knižničných, informačných a dokumentačných asociácií) bol odsúhlasený

materiál na rokovanie konferencie vo Fínsku a bol zabezpečený preklad Viedenskej deklarácie.

✓ SR SAK v rokoch 2010 – 2012 podporovala účasť zástupcov členských knižníc na medzinárodnej konferencii INFORUM (24.-26.5.2011, 22.-24.5.2012). Napriek snahe asociácie požiadavky na refundáciu boli minimálne.

✓ SR SAK opätovne prijala pozvanie SKIP-u v ČR na spoločné Česko – slovenské stretnutie SKIP-u, SDRUK-u, SAK-u a SSK za účelom riešenia spoločných projektov a odborných problémov. Stretnutie sa uskutočnilo v máji 2012 v Prahe a správa o jeho priebehu je publikovaná v Bulletinu SAK č. 3/2012.

✓ Sekcia akademických knižníc SAK už tradične riešila množstvo aktuálnych problémov, ktoré sa bytostne dotýkali akademických knižníc (problematika CREPČ, CRZP, EIZ a iné); realizovala projekt „Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl“ (garantom projektu bola PhDr. Daniela Džuganová). Výstupom je publikácia s rovnakým názvom, má rozsah 115 strán a záujemcovia ju nájdu na webovej stránke SAK. Boli realizované 3 odborné semináre s názvami: «Potrebujú AK benchmarking?», «**Centrálny register evidencie publikačnej činnosti** - nástroj pre hodnotenie výsledkov vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti», «**Elektronická komunikácia vo vede a akademické knižnice**». Členky sekcie akademických knižníc boli členkami pracovnej skupiny pre novelizáciu Smernice MŠ SR č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov (pracovná

skupina sa stretla 10x).

✓ Som nesmierne rada, že SR SAK prijala ponuku spoločnosti CEIBA SK na vzájomnú spoluprácu a partnerstvo. Práve dnes sa nám táto partnerská firma predstaví i osobne.

Vážené kolegyně a kolegovia, spoločne sme prežili ďalšie volebné obdobie našej knihovníckej asociácie. Aké bolo, to ste si mali možnosť vypočúť práve teraz. Nebudem klamať, nebolo to ľahké obdobie. Nie vždy sa nám podarilo nadviazať odborný dialóg, ale určite sme sa snažili. Tlaky, ktoré sú na nás, manažérov v každej členskej knižnici vyvíjané našim zriaďovateľom, každým používateľom, ale i našim okolím, sú veľké. Mali by sme mať však na pamäti, že sme veľmi dôležití ľudia, pracujeme s informáciami a informácie majú v spoločnosti kľúčový význam. Ale sami musíme priložiť ruku k dielu, nespraví to nikto za nás. My v SR SAK sme ich prikladali, na úkor svojho voľného času, svojej vlastnej práce. Ďakujem preto všetkým členom SR SAK a všetkým tým, ktorí nám pomáhali počas uplynulého volebného obdobia.

Máme pred sebou voľby do SR SAK na ďalšie funkčné obdobie. Držím Vám palce, aby ste zvolili tých, ktorí majú Vašu dôveru a majú aj odborný a ľudský potenciál na zastupovanie našej knihovníckej komunity v odborných kruhoch a na verejnosti.

Ďakujem Vám za pozornosť

PhDr. Daniela Džuganová,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

SPRÁVA VOLEBNEJ KOMISIE O VOĽBÁCH PREDSEDU, ČLENOV SPRÁVNEJ RADY A KONTROLNEJ A REVÍZNEJ KOMISIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

Na volebnom valnom zhromaždení Slovenskej asociácie knižníc a voľbách do orgánov SAK sa podľa prezenčnej listiny z 94 členských knižníc zúčastnili zástupcovia z 59 členských knižníc, tj. 62%. Hlasovacie lístky si prevzalo 59 členských knižníc. Počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov:

- č.1 na funkciu predsedu SAK: 53
- č.2 za členov Správnej rady SAK: 54
- č.3 za členov kontrolnej a revíznej komisie: 55.

Volebná komisia konstatuje, že na základe výsledkov hlasovania boli zvolení:

- za predsedu SAK: PhDr. Daniela Džuganová
- za členov Správnej rady SAK: Ing. Ondrej Látka, PhD.; Mgr. Emília Antolíková; Mgr. Andrea Doktorová;

PhDr. Judita Kopáčková; Mgr. Katarína Šušoliová; Ing. Alena Poláčiková; PhDr. Mária Žitňanská; Mgr. Valéria Závadská; PhDr. Blanka Snopková, PhD.; PhDr. Zuzana Martinkovičová; za náhradníkov Správnej rady SAK: Mgr. Iveta Hurná; JUDr. Ján Gašpar; PhDr. Daša Filčíková; Ing. Mária Debrecéniová, PhD.;

za členov Kontrolnej a revíznej komisie SAK: PhDr. Daniela Gondová; Mgr. Beáta Bellérová; Mgr. Katarína Soukupová; za náhradníkov Kontrolnej a revíznej komisie SAK: Mgr. Daniela Tóthová; PhDr. Vladimír Grigar.

Volebná komisia: predseda PhDr. Mária Kadnárová, v.r.; členka Mgr. Jitka Kmetová, v.r.; člen Mgr. Peter Klinec. v.r.

ZLOŽENIE NOVOZVOLENÝCH ORGÁNOV SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC (SPRÁVNA RADA, KONTROLNÁ A REVÍZNA KOMISIA)

Správna rada SAK

- Predsedníčka SAK:* PhDr. Daniela Džuganová, Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Univerzitná knižnica
- Podpredsedníčka SAK:* Mgr. Andrea Doktorová, Ústredná knižnica SAV, Bratislava
- Tajomníčka SAK:* PhDr. Mária Žitňanská, Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava
- Členovia:* Mgr. Emília Antolíková, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou
PhDr. Judita Kopáčiková, Staromestská knižnica v Bratislave
Ing. Ondrej Látka, PhD., Technická univerzita v Košiciach, Univerzitná knižnica

PhDr. Zuzana Martinkovičová, Trnavská univerzita v Trnave,
Univerzitná knižnica
Ing. Alena Poláčiková, Technická univerzita vo Zvolene,
Slovenská lesnícka a drevárska knižnica
Mgr. Katarína Šušoliaková, Žilinská knižnica
Mgr. Valéria Závadská, Štátna vedecká knižnica v Prešove

Kontrolná a revízna komisia SAK

Predsedníčka:

Mgr. Katarína Soukupová, Záhorská knižnica Senica

Členovia:

PhDr. Daniela Gondová, Univerzita Komenského v Bratislave,
Filozofická fakulta, Ústredná knižnica

Mgr. Beáta Bellérová, PhD., Slovenská poľnohospodárska
univerzita v Nitre, Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU
v Nitre

UZNESENIA VALNÉHO ZHROMAŽDENIA

Valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc

1. berie na vedomie

- › správu o činnosti SAK za uplynulé volebné obdobie,
- › správu o stave hospodárenia SAK za rok 2012,
- › správu kontrolnej a revíznej komisie SAK,

2. schvaľuje

- › Správu volebnej komisie o priebehu a výsledkoch volieb predsedu SAK,
- › Správu o priebehu a výsledkoch volieb členov SR SAK a náhradníkov,
- › Správu o priebehu a výsledkoch volieb členov KRK SAK a náhradníkov,

3. ukladá

- › novozvolenej SR SAK prevziať administratívnu agendu do 31.12.2012 a finančnú agendu do 31.1.2013,
- › pripraviť návrh plánu práce a rozpočtu na rok 2013,
- › zaoberať sa podnetnými návrhmi a pripomienkami z diskusie,

4. vyslovuje uznanie a poďakovanie doterajšej Správnej rade SAK za vykonanú prácu.

V Martine 15. novembra 2012

60 ROKOV SLOVENSKEJ LESNÍCKEJ A DREVÁRSKEJ KNIŽNICE / 60 YEARS OF THE SLOVAK LIBRARY OF FORESTRY AND WOOD SCIENCES

Ing. Alena Poláčiková, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica
pri Technickej univerzite vo Zvolene
alena.polacikova@tuzvo.sk

Abstract: *The Slovak Library of Forestry and Wood Sciences at the Technical University in Zvolen commemorates the 60th anniversary of its foundation. During the sixty years of its existence, the library has passed through a complicated way. The paper offers a short overview on the history as well as on the present activities of the library, focused on important moments and milestones in its development. It describes library's mission, collections, the most significant library services and activities, projects that was the library involved in and library's intentions for the future.*

Keywords: *academic libraries; library-information services; Slovak Library of Forestry and Wood Sciences*

Kľúčové slová: *akademické knižnice; knižnično-informačné služby; Slovenská lesnícka a drevárska knižnica*

V roku 2012 si Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite vo Zvolene pripomína šesťdesiate výročie svojho založenia zriadením Štátnej študijnej knižnice vo Zvolene v roku 1952. Rok 2012 je jubilejným rokom aj pre Technickú univerzitu vo Zvolene, v ktorom si pripomína: 250 rokov založenia vysokoškolského technického štúdia, 205. výročie založenia Lesníckeho ústavu na Banickej akadémii v Banskej Štiavnici, čím boli položené základy lesníckeho vysokoškolského štúdia na Slovensku a v strednej Európe; 60. výročie zriadenia Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, vzniku samostatného vysokoškolského lesníckeho a drevárskeho štúdia vo Zvolene a dvadsiate výročie vzniku Technickej univerzity vo Zvolene, premenovaním Vysokej školy

lesníckej a drevárskej vo Zvolene v roku 1992.

Pri príležitosti jubilej sa dňa 12. septembra 2012 konal *Odborný seminár 60. výročie založenia Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice pri Technickej univerzite vo Zvolene : Knižnica a jej miesto v elektronickom informačnom prostredí*. Seminár bol zameraný na výmenu skúseností pracovníkov knižníc a knižnično-informačných inštitúcií zo Slovenskej a Českej republiky poskytujúcich knižnično-informačné služby, a na získanie nových poznatkov v oblasti elektronickej komunikácie a využívania informácií vo vede a v akademickom prostredí. Seminár bol finančne podporený Ministerstvom kultúry SR, Slovenskou asociáciou knižníc v rámci programu *Part-*

nerstvo alebo Spojme svoje sily a Spolkom slovenských knihovníkov. Bola vydaná aj jubilejná publikácia: *Slovenská lesnícka a drevárska knižnica 2012*.

60 rokov v histórii Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice znamená čas na chvíľu pozastavenia sa a pripomenutia si najdôležitejších momentov a míľnikov v jej vývoji, priblíženia činností a aktivít knižnice v súčasnosti. Za šesťdesiat rokov existencie Slovenská lesnícka a drevárska knižnica prešla zložitou cestou vývoja. Formovanie knižnice výrazne ovplyvnili politické a ekonomické zmeny v spoločnosti, rozvoj knižnice pozitívne ovplyvnili aj technologické zmeny a vývoj informačných a komunikačných technológií. Knižnica počas svojho vývoja niekoľkokrát zmenila názov, najvýraznejšou zmenou v jej histórii bola zmena zriaďovateľa. V roku 1978 bola delimitovaná z pôsobnosti Ministerstva kultúry SSR do pôsobnosti rezortu školstva a priamej pôsobnosti Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene so všetkými právami a funkciami celoslovenskej inštitúcie. V novodobej histórii knižnice rok 2007 bol pre Slovenskú lesnícku a drevársku knižnicu významným rokom, v ktorom sa začala rozsiahla rekonštrukcia vnútorných priestorov knižnice.

Slovenská lesnícka a drevárska knižnica (SLDK) je v súčasnosti akademickou knižnicou Technickej univerzity vo Zvolene, v zmysle zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach plní aj funkciu špecializovanej vedeckej knižnice pre prácu s lesníckou a drevárskou literatúrou v Slovenskej republike. Poslaním knižnice je sprostred-

ovať slobodný prístup k informáciám pedagogickým, vedecko-výskumným pracovníkom, študentom, doktorandom a ostatným pracovníkom Technickej univerzity vo Zvolene, inštitúciám, odbornej verejnosti a občanom v Slovenskej republike a v zahraničí, podporovať vzdelávaciu a vedeckovýskumnú činnosť Technickej univerzity vo Zvolene a možnosti celoživotného vzdelávania.

Historický vývoj knižnice

Vznik knižnice úzko súvisí so zriadením Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Knižnica bola zriadená na základe vládneho nariadenia č. 30/1952 Zb. o niektorých zmenách v organizácii vysokých škôl, ktoré bolo realizované Výnosom Povereníctva školstva, vied a umení v Bratislave z 18. septembra 1952, o zriadení Štátnej študijnej knižnice vo Zvolene, vedeckého ústavu pre Banskobystrický kraj.

Zriadenie Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene (VŠLD) a vznik Štátnej študijnej knižnice vo Zvolene v roku 1952 boli významnými udalosťami pre formovanie vysokoškolského štúdia a vedecko-výskumnej základne pre lesné hospodárstvo a drevospracujúci priemysel na Slovensku, čím sa nadviazalo na tradíciu z 19. storočia, kedy v Banskej Štiavnici vznikla prvá Uhorská kráľovská banícka a lesnícka akadémia v strednej Európe s odbornou baníckou a lesníckou knižnicou. Zriadenie Štátnej študijnej knižnice vo Zvolene, v roku 1954 premenovanej na Štátnu vedeckú knižnicu, malo celoslovenský význam. Úlohou knižnice bolo získavať, spracovávať a sprístupňovať

literatúru zo všetkých vedných odborov, najmä z odboru lesníctva a drevárstva, napomáhať rozvoj vedy a vzdelávania v rámci špecializácie v regióne a na celom Slovensku.

Na základe rozhodnutia Ministerstva kultúry SSR, z 13. 7. 1976 a delimitačným protokolom zo dňa 28. 3. 1977 bola vykonaná delimitácia Štátnej vedeckej knižnice, premenovanej na Ústrednú lesnícku a drevársku knižnicu SSR pri VŠLD vo Zvolene, z pôsobnosti Ministerstva kultúry SSR do pôsobnosti rezortu Ministerstva školstva SSR s účinnosťou od 1. 1978 pod Vysokú školu lesnícku a drevársku vo Zvolene so všetkými právami a funkciami celoslovenskej inštitúcie. Od roku 1990 knižnica pôsobí s názvom Slovenská lesnícka a drevárska knižnica. So zmenou názvu Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene na Technickú univerzitu vo Zvolene sa zmenil aj názov knižnice na Slovenskú lesnícku a drevársku knižnicu pri Technickej univerzite vo Zvolene.

Roky 1952 – 2004

Hlavnými úlohami knižnice od jej vzniku bolo budovanie knižničných fondov a vyriešenie základných existenčných problémov – materiálnych, priestorových a personálnych. Dôležitou úlohou bolo najmä riešenie financovania. V šesťdesiatych rokoch minulého storočia sa knižnica začala okrem budovania primárnych fondov, čo bolo jej prioritnou úlohou, postupne orientovať aj na vytváranie sekundárnych fondov. V roku 1967 bolo vytvorené Bibliografické oddelenie. Knižnica sa začala venovať aj novým bibliografickým a informačným činnostiam, zhromažďovaniu

a poskytovaniu sekundárnych informácií. Začali sa systematicky monitorovať a bibliograficky spracovávať záznamy článkov z domácich aj zahraničných lesníckych a drevárskych periodík. Delimitácia knižnice v roku 1978 ovplyvnila a zintenzívnila spoluprácu s vysokou školou, rozšírili sa bibliograficko-informačné služby pre pedagogických a vedecko-výskumných pracovníkov školy, vydávanie bibliografií, adresných rešerší, periodických spravodajcov a bulletinov. Osemdesiate roky boli v histórii knižnice veľmi významné, ovplyvnené procesom nastupujúcej automatizácie a modernizácie. Postupne dochádza aj k rozšíreniu priestorového a personálneho zabezpečenia knižnice. Knižnica sa začlenila do jednotnej sústavy VTEI v lesníctve a drevárstve, špecializácia knižnice sa vykryštalizovala a stabilizovala. V roku 1990 bola legislatívne upravená celoslovenská pôsobnosť knižnice.

Knižnica počas svojej existencie, v uplynulých rokoch, spolupracovala s mnohými výskumnými ústavmi, inštitúciami a organizáciami v rámci bývalého Československa, ale aj s mnohými zahraničnými inštitúciami. Významnou spolupracou, ktorá sa začala začiatkom deväťdesiatych rokov na základe dohôd o spolupráci s Ústavom vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo v Nitre a TU vo Zvolene, SLDK začala spolupracovať na tvorbe databázy AGRIS/CARIS FAO, získala aj prístup k databázam na CD nosičoch. Spolupráca trvá dodnes, SLDK od roku 2009 v zmysle zmluvy o spolupráci aktívne spolupracuje na tvorbe databázy AGRIS/FAO s Agroinštitútom Nitra.

Knižnica intenzívne spolupracovala so

Slovenskou akademickou informačnou agentúrou (SAIA) v Banskej Bystrici, v SLDK sa začali pravidelne uskutočňovať Informačné dni SAIA s predajnými výstavkami literatúry. V spolupráci s nadáciou Open Society Foundation a s podporou veľvyslanectva USA na Slovensku, knižnica získala granty na vybudovanie *Informačného centra životného prostredia*, zakúpenie počítačového vybavenia centra a odbornej literatúry.

V roku 1996 bolo v SLDK otvorené Informačné miesto o Rade Európy (IMoRE), pobočka Informačného a dokumentačného strediska o Rade Európy v Bratislave.

SLDK od roku 1995 nadviazala spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou informačných špecialistov IOIS (International Organization of Information Specialists) založenou vo Washingtone. V spolupráci s Informačným a dokumentačným strediskom o Rade Európy v Bratislave a TU vo Zvolene, pripravila 4. Medzinárodnú konferenciu informačných špecialistov, ktorá sa konala v roku 1997 na Štrbskom Plese. Konferencie sa celkovo zúčastnilo 104 účastníkov, 31 zahraničných.

Automatizácia knižnice

V deväťdesiatych rokoch jednou z hlavných úloh knižnice bolo koncepčné riešenie automatizácie a jej rozvoja. Proces automatizácie knižnice pozitívne ovplyvnili pracovníci Ústavu výpočtovej techniky pri Technickej univerzite vo Zvolene. Na základe potrieb a konzultácií s odbornými pracovníkmi knižnice pracovníci Ústavu výpočtovej techniky v roku 1991 vyvinuli nový užívateľský softvér – akvizičný a katalógizačný modul a modul výpožičiek.

Hoci nový systém bol veľkým prínosom pre knižnicu, mal aj mnohé nedostatky. K tvorbe systému sa pristupovalo individuálne, bez zohľadnenia možnosti vytvorenia jednotného univerzálneho systému, jednotlivé moduly boli izolované. Funkčné systémy nezohľadňovali výmenný formát ako jednotný komunikačný protokol, uzavretosť systému bola najvýraznejším nedostatkom - zohľadnenie nových požiadaviek si vždy vyžiadalo náročné úpravy existujúceho systému alebo tvorbu nového systému.

V roku 1994 sa sieť SLDK radikálne inovovala, boli zakúpené nové servery. Cieľom SLDK v oblasti automatizácie bola komplexná informatizácia knižnice. V roku 1996 bol vytvorený návrh projektu *Informatizácia SLDK pri TU vo Zvolene*. Rok 1998 bol rokom, v ktorom SLDK začala realizovať projekt automatizácie knižnično-informačných činností. Víťazom verejnej súťaže, na základe špecifikácie, sa stala firma Cosmotron Systems, s. r.o. a systém Rapid Library - integrovaný knižnično-informačný multiužívateľský online systém.

Projektová činnosť, medzinárodné projekty

V rokoch 1998 – 2000 SLDK v spolupráci s Univerzitnou knižnicou Technickej univerzity v Košiciach realizovala projekt ProLIB (Professional Development Programme for Librarians) v rámci medzinárodného projektu Európskej únie TEM-PUS/Phare.

Hlavným cieľom projektu bola podpora kontinuálneho vzdelávania pracovníkov knižníc na Slovensku – vypracovanie osnov šiestich kurzov pre ďalšie vzdelávanie

pracovníkov knižníc na Slovensku v spolupráci so zahraničnými partnermi projektu a zriadenie výučbových centier a ich vybavenie výpočtovou technikou v Univerzitej knižnici TU Košice a v SLDK pri TU vo Zvolene, v ktorých sa súbežne realizovali projektové aktivity - prezenčná výučba a následné dištančné vzdelávanie účastníkov kurzov. Súčasťou projektových aktivít bola aj jazyková príprava najúspešnejších účastníkov kurzov a zahraničné mobility - dvojtýždenné stáže v knižniciach a inštitúciách u partnerov projektu pre tvorcov, lektorov kurzov a účastníkov kurzov. Kurzy vytvorené v rámci projektu ProLIB boli akreditované Ministerstvom školstva SR, realizácia pilotného modelu kurzov prebiehala v troch etapách pre pracovníkov rôznych typov knižníc v rámci Slovenska. Kurzy obsahovým zameraním a technológiou dištančného vzdelávania boli jedinečné, predstavovali profesionálne mimoškolské vzdelávanie riadiacich a odborných pracovníkov knižníc na Slovensku. Projekt ProLIB bol nadčasový a bol veľkým prínosom nielen pre SLDK, ale aj odbornú knihovnícku komunitu v rámci celého Slovenska. Presahoval aktivity dvoch zúčastnených knižníc, položil základy ďalších projektových aktivít nasledujúcich období v SLDK, aj v iných knižniciach. Na realizácii projektu sa z hľadiska prípravy, tvorby aj absolvovania vzdelávacích aktivít aktívne podieľali mnohí pracovníci SLDK. Najväčší prínos projektu bol najmä v oblasti ľudských zdrojov, zlepšila sa kvalita poskytovaných služieb a technické vybavenie knižnice. V nadväznosti na ukončený pilotný projekt boli realizované projekty EduLIB, v rámci programu Network Lib-

rary Program, podporeného Open Society Institute Budapest - zahraničný študijný pobyt v University of Illinois, Urbana-Champaign, USA a ďalšie projektové aktivity v rámci spolupráce s Nadáciou Otvorenej spoločnosti v Bratislave.

SLDK začala spolupracovať v rámci projektu Pro Scientia, združenia informačných špecialistov na podporu vedy na Slovensku, do ktorého bola zaradená vďaka dlhoročným skúsenostiam so spracovávaním publikačnej činnosti pracovníkov TU vo Zvolene. SLDK sa aktívne zapájala do činnosti združenia, bola aj členom výboru ProScientia. Účasť v rámci združenia bola veľkým prínosom pre SLDK najmä z hľadiska metodologickej činnosti pri spracovávaní publikačnej činnosti.

Konferencia 2002

V roku 2002 sa pri príležitosti 50. výročia založenia knižnice konala konferencia s názvom *Knižnica európskeho štandardu*. Konferencie sa zúčastnilo viac ako sto pracovníkov knižníc a informačných inštitúcií zo Slovenska, Českej republiky a Maďarska. V rámci programových blokov: Knižnica v zrkadle času, Ďalšie vzdelávanie knihovníkov, Elektronické zdroje, Internet v knižnici, Moderné informačné technológie, Elektronické publikovanie, Digitalizácia, archivácia a ochrana elektronických zdrojov, odznelo 23 príspevkov, z ktorých bol zostavený elektronický zborník. Pri príležitosti výročia bola vydaná publikácia *Slovenská lesnícka a drevárska knižnica 1952-2002*, približujúca históriu a súčasnosť knižnice. Výstava s názvom *Od inkunábuly k databáze*, inštalovaná v priestoroch Lesníckeho a drevárskeho

múzea vo Zvolene, bola ilustráciou historických fondov, ale aj súčasných služieb knižnice.

Obdobie na konci deväťdesiatych rokov bolo obdobím pozitívnych zmien pre knižnicu. Celospoločenské zmeny, transformácia, ktorou prechádzali všetky oblasti, mala silný dopad aj na oblasť knihovníctva a knižnično-informačných služieb. Vplyvom ekonomických a najmä technologických zmien, v roku 2001 dochádza k reštrukturalizácii a reorganizácii knižnice a k zmene organizačnej štruktúry, k zlúčeniu oddelení a vytvoreniu Knižničného a Informačného centra.

Roky 2004 – 2012

Rozvoj informačných technológií spôsobil výraznú zmenu v postavení knižníc. Knižnice na prelome tisícročí začali reagovať na nové podmienky, postupne sa prispôbovať potrebám svojich používateľov. Limitujúcim faktorom pre SLDK sa stali finančné problémy a najmä priestorové podmienky, ktoré pre knižnicu neboli optimálne vytvorené ani po päťdesiatich rokoch od jej vzniku. Zlepšenie bolo možné realizovať zmenou dispozičného riešenia a radikálnou rekonštrukciou interiérov knižnice.

V novodobej histórii knižnice bol pre SLDK významným rok 2007, keď si knižnica pripomenula 55. výročie svojho založenia a v spolupráci so Slovenskou asociáciou knižníc, ktorá si pripomenula 15. výročie vzniku, zorganizovala medzinárodný odborný seminár s názvom *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti*, ktorý sa konal dňa 12. septembra 2007 vo Zvolene. Seminár bol tematicky zameraný na poskytovanie a využívanie elektronických služieb

v knižniciach. Cieľom seminára bola výmena skúseností knižnično-informačných pracovníkov zo Slovenskej a Českej republiky.

V roku 2007 sa SLDK, v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, zapojila do projektu *Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc vrátane ich modernizácie* (pracovný názov projektu - *Informácie pre inovácie*), finančne podporeného zo Štrukturálnych fondov EÚ (ERDF), v rámci ktorého bola v rokoch 2007 a 2008 realizovaná rozsiahla rekonštrukcia vnútorných a skladových priestorov knižnice vrátane interiérového, technického a technologického vybavenia a vybavenia skladových priestorov mobilným regálovým systémom. Celkový rozpočet národného projektu bol 240 mil. Sk, SLDK vyčerpala 21 mil. 107 tis. Sk. Počas realizácie projektu TU vo Zvolene prispela sumou 6 195 000,- Sk. Prínos projektu a rekonštrukcie bol veľký, priniesol novú kvalitu poskytovaných služieb. Významne sa zmenilo dispozičné riešenie objektu, rekonštrukciou sa zvýšila účelnosť i estetická úroveň priestorov. SLDK rozšírila knižničné služby aj o možnosť poskytovať služby používateľom so zrakovým postihnutím. Pre slabozrakých slúžia programy Magic a Jaws, ktoré v kombinácii pracujú ako hlasový čítač obrazovky s podporou zväčšeného zobrazovania. Súčasťou pracovnej stanice je aj kvalitný skener s profesionálnym OCR programom, ktorý zdigitalizuje tlačený text a následne uľahčuje čítanie pomocou špeciálnych softvérov. Knižnica poskytuje zrakovo postihnutým používateľom aj možnosť využívať televíznu čítaciu

lupu. V SLDK bolo zriadené Informačno-vedecké centrum, výstupom národného projektu od roku 2009 je vzdialený prístup k online databázam prostredníctvom vyhľadávacieho nástroja NAVIGA.

Činnosti a aktivity knižnice

Činnosti a aktivity SLDK sú zamerané na efektívnu podporu výučbového procesu a vedeckovýskumnej činnosti Technickej univerzity vo Zvolene a plnenie úloh vyplývajúcich z funkcie špecializovanej vedeckej knižnice s celoslovenskou pôsobnosťou. Hlavnými úlohami sú najmä:

- ✓ budovanie, rozširovanie a ochrana fondu odbornej domácej a zahraničnej literatúry, v súlade so špecializáciou knižnice a sprístupňovanie externých elektronických informačných zdrojov,
- ✓ tvorba a sprístupňovanie odborných databáz SLDK, evidencia a registrácia publikačnej činnosti, tvorba Databázy evidencie publikačnej činnosti a aktivít obsahujúcej citačný index, priebežné dopĺňanie databázy EPCA citáciami postupne preberanými aj z citačných databáz WOS a SCOPUS,
- ✓ poskytovanie všetkých druhov knižnično-informačných služieb, metodická činnosť,
- ✓ informačné vzdelávanie študentov Technickej univerzity vo Zvolene - informačné semináre pre študentov, odborné prezentácie a prednášky v oblasti využívania elektronických informačných zdrojov a knižnično-informačných služieb SLDK,
- ✓ činnosti zamerané na rozvoj pracoviska - projektová činnosť, informačná podpora súvisiaca so zabezpečením informačného systému a informačných technológií,

- ✓ marketingové činnosti a aktivity, organizovanie odborných podujatí,
- ✓ spolupráca s knižnicami a inštitúciami a ostatné činnosti knižnice.

Fond knižnice

Fond knižnice obsahuje viac ako 363 tisíc knižničných jednotiek odbornej monografickej, časopiseckej a špeciálnej literatúry - normy, záverečné a kvalifikačné práce a i., z oblasti lesníctva, drevárstva, ekológie, environmentálnej a výrobnjej techniky, ekonomiky, manažmentu, marketingu, dizajnu, požiarnej ochrany, literatúry z oblasti prírodných a spoločenských vied a ďalších vedných disciplín. Odborný fond SLDK sa priebežne dopĺňa v súlade s tematickým zameraním Technickej univerzity vo Zvolene. Knižnica sprístupňuje 222 titulov odborných periodík v tlačenej forme, z toho 130 zahraničných a periodiká v elektronickej podobe prostredníctvom plnotextových a abstraktových databáz, ktoré má k dispozícii. Knižničný fond SLDK dopĺňa aj formou výmeny publikácií, vďaka spolupráci so zahraničnými a domácimi partnermi.

Historický knižničný fond

Fond knižnice vznikal postupne. Knižnica prešla mnohými zmenami a transformáciami, tak ako sa menil a formoval aj jej zriaďovateľ. Pohyby knižníc a ich fondov v čase, keď knižnica vznikala, v 50. rokoch 20. storočia, ovplyvnili pestrosť historickej časti zbierky. Základ staršej časti fondu Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice pri Technickej univerzite vo Zvolene tvoria knižničné zbierky bývalej Ústrednej pôdohospodárskej knižnice v Košiciach.

Do fondu knižnice boli účelovo prevezené knižné dokumenty z viacerých knižníc Banskobystrického kraja, aktuálne odborné tituly z knižnice riaditeľstva štátnych lesov v Banskej Bystrici, ale aj odborné tlačie Evanjelického lýcea v Banskej Bystrici a zväzky z Čaplovičovej knižnice. Zloženie fondu z chronologického aspektu je zaujímavé a zodpovedá netradičnej forme budovania zbierky. Najväzácnejšou tlačou historickej časti fondu je (prvotlač) inkunábula z pätnásteho storočia: *Dictionarium graecum copiosissimum secundum ordinem alphabeti cum interpretatione latina ... Venetiis in aedibus Aldi Manutii, Romani Decembri mense M.III.D.*, ktorá bola v roku 2002 vyhlásená za historický knižničný dokument a zapísaná do ústrednej evidencie pod číslom MK 5275/2001-400.

Starší fond obsahuje dokumenty vydané a vytlačené v 18., 19. a na začiatku 20. storočia, tematická skladba fondu je veľmi pestrá. Nosnou časťou fondu sú diela z lesníctva a drevárstva, ale zastúpené sú aj oblasti astronómia, teológia, filozofia, geológia, hospodárstvo, jazykoveda a klasická filológia, slovenská i európska literatúra, umenie, ale aj periodická tlač. Nesmierne významné sú tlačie, rukopisy a niektoré diela Jána Čaploviča (1780–1847), advokáta, publicistu a etnografa.

SLDK z grantových prostriedkov Ministerstva kultúry SR získala v roku 2009 finančné prostriedky na realizáciu projektu s názvom *Komplexná ochrana a využívanie historického knižničného fondu Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice pri Technickej univerzite vo Zvolene*, v rámci ktorého, viac ako 180 najohrozenejších knižničných jednotiek prostredníctvom reštau-

rátorsko-konzervátorského zámeru, bolo transportovaných do Slovenskej národnej knižnice na dezinfekciu, očistu a reparáciu poškodených knižných väzieb historického fondu SLDK. Ďalšie knižničné jednotky sa nachádzajú v procese očisty v Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Výmena publikácií

SLDK má v súčasnosti viac ako 100 aktívnych partnerov z rôznych krajín. Spolupracuje najmä s knižnicami vysokých škôl, vedeckých a výskumných ústavov so zameraním na lesníctvo, ekológiu a environmentalistiku, prírodné vedy, drevárstvo a strojárstvo. Výmenným partnerom pravidelne zasiela periodiká Technickej univerzity vo Zvolene *Acta Facultatis Forestalis Zvolen*, *Acta Facultatis Xylologiae Zvolen*, *Acta Facultatis Ecologiae* a *Acta Facultatis Technicae*, ktoré slúžia nielen ako protihodnota za získavané dokumenty, ale tiež ako prezentácia publikačnej činnosti pracovníkov univerzity na rôznych fórach doma a najmä v zahraničí. SLDK ročne získava do fondu viac ako 60 titulov odborných periodík.

Prístup k EIZ

Účasťou SLDK v projekte Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku - prístup k elektronickým informačným zdrojom (NISPEZ) Technická univerzita vo Zvolene od roku 2009 získala prístup k elektronickým informačným zdrojom: na platforme Web of Knowledge – Web of Science with Conference Proceedings, Current Contents Connect, Essential Science Indicators, SCOPUS, Science Direct, SPRINGER

Link, ProQuest Central, Knovel, WileyOnline Library a umeleckých databáz: Gale Virtual Reference Library: Art a Art Museum Image Gallery, od roku 2012 bol rozšírený prístup do databázy Web of Knowledge, Medline. V rámci národného projektu EÚ *Informácie pre inovácie*, Technická univerzita vo Zvolene, prostredníctvom SLDK, využíva pre používateľov vzdialený prístup k databázam prostredníctvom vyhľadávacieho nástroja NAVIGA. SLDK neustále rozširuje možnosti prístupu k externým elektronickým informačným zdrojom a zabezpečuje online prístup k plnotextovým databázam. Prínosom pre používateľov je aj možnosť využívania vzdialeného prístupu k elektronickým zdrojom prostredníctvom online katalógu knižnice. Používatelia knižnice majú prístup k databáze EBSCO. Z finančných prostriedkov TU vo Zvolene SLDK zabezpečuje aj prístup k databázam CAB Abstracts, k databáze JSTOR, kolekcii Ecology&Botany.

Budovanie odborných báz dát SLDK

Slovenská lesnícka a drevárska knižnica je jediné pracovisko na Slovensku, ktoré buduje odborné bázy dát vedecko-technických informácií so zameraním na oblasť lesníctva, drevárstva, ekológie, environmentálnej a výrobnjej techniky z domácej a zahraničnej odbornej literatúry, monitoruje a spracováva aj problematiku súvisiacich vedných odborov.

Databáza dokumentov SLDK obsahuje bibliografické záznamy elektronicky spracovaného knižného fondu SLDK, spracované periodiká a články z odbornej domácej a zahraničnej periodickej aj neperiodickej literatúry. SLDK buduje aj Databázu pub-

likačnej činnosti pracovníkov Technickej univerzity vo Zvolene s citačným indexom a Databázu autorít SLDK. Uvedené databázy sú prístupné prostredníctvom online katalógu SLDK.

Databáza dokumentov SLDK (knihy, články, periodiká) k 31. 12. 2011 celkovo obsahovala 189 336 titulov, z toho články tvoria 73 691 záznamov, (exempláre - 137 250). Databáza EPCA obsahuje 29 729 záznamov, Databáza autorít SLDK 118 356 záznamov, Databáza používateľov SLDK 19 750 záznamov, celkový počet záznamov v databázach spolu tvorí 494 421 záznamov. Databáza AGRIS/FAO za roky 1996 – 2011 obsahuje 1.517 spracovaných záznamov.

Evidencia a registrácia publikačnej činnosti, tvorba databázy EPCA

Spracovávanie publikačnej činnosti v akademických knižniciach je úlohou, ktorá vyplýva zo zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach. Slovenská lesnícka a drevárska knižnica túto úlohu začala vykonávať už oveľa skôr, so spracovávaním publikačnej činnosti začala v sedemdesiatych rokoch minulého storočia. Slovenská lesnícka a drevárska knižnica priebežne registruje a spracováva publikačnú činnosť pracovníkov Technickej univerzity vo Zvolene v zmysle Smernice č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov, buduje databázu EPCA obsahujúcu citačný index, zostavuje Bibliografie publikačnej činnosti pracovníkov TU vo Zvolene a sprístupňuje ich na webovej stránke SLDK. Registrácia a kategorizácia publikačnej činnosti pracovníkov Technickej

univerzity vo Zvolene je jedna z kľúčových činností SLDK.

SLDK sa aktívne zapája do **projektovej činnosti**. Všetky projektové činnosti a aktivity realizované od roku 1998 boli zamerané na rozvoj a postupné skvalitňovanie knižnično-informačných služieb a činností. Prínos z projektových aktivít pre knižnično-informačné služby je značný nielen z hľadiska akvizíčnej činnosti a realizovaného národného projektu Európskej únie, ale aj ďalších projektov zameraných na rozvoj informačno-komunikačných technológií.

Knižnično-informačné služby

Knižnično-informačné činnosti sú plne automatizované a knižnično-informačné služby majú charakter elektronických služieb. SLDK využíva knižnično-informačný systém Advanced Rapid Library, integrovaný s elektronickou ochranou fondu.

SLDK poskytuje knižnično-informačné služby pedagogickým, vedecko-výskumným pracovníkom, študentom a doktorandom Technickej univerzity a ďalším používateľom. V špecializovaných študovniach sprístupňuje dokumenty a informácie z vlastných knižničných fondov a vonkajších informačných zdrojov. Systém ARL je integrovaný s UIS prostredníctvom webovej služby, ktorá umožňuje vzájomné zdieľanie databáz. SLDK využíva databázu čipových kariet pri preberaní osobných údajov používateľov knižnice a pri kontrole platnosti čipových kariet. UIS môže využívať Databázu publikačnej činnosti a Katalóg dokumentov SLDK. Slovenská lesnícka a drevárska knižnica

zabezpečuje odborné knižnično-informačné služby v priestoroch Knižničného centra a v študovniach Informačného centra. Výpožičné služby prezenčné aj absenčné, rezervácie vypožičaných informačných prameňov zabezpečuje prostredníctvom klasických katalógov a online katalógov IPAC. **Knižničné centrum** zabezpečuje poskytovanie absenčných výpožičných služieb, medziknižničnú výpožičnú službu, medzinárodnú medziknižničnú výpožičnú službu a službu elektronického dodávania dokumentov SUBITO. Knižnica formou rešerší sprístupňuje špecializované odborné online bibliografické bázy dát budované v SLDK, jedine v rámci SR, so zameraním na problematiku lesníctva, drevárstva, ekológie, environmentálnej a výrobnjej techniky a ďalších príbuzných odborov, výstupy z databázy publikačnej činnosti a citačného indexu pracovníkov TU vo Zvolene pre potreby hodnotenia fakúlt a procesu akreditácie.

Knižnica poskytuje aj reprografické a kníhviazačské služby.

V rámci **Informačného centra** SLDK sa nachádzajú študovne odbornej literatúry, Informačno-vedecké centrum a študovňa internetu. Informačné centrum sprístupňuje odborné informácie prostredníctvom online katalógu knižnice a externých elektronických informačných zdrojov. Informačno-vedecké centrum umožňuje využívanie profesionálnych grafických programov a špeciálnych softvérov, priebežne je využívané študentmi Drevárskej fakulty a Fakulty environmentálnej a výrobnjej techniky, využívajúcimi prácu

v programe ProENGINEER, centrum je využívané aj na výučbu cudzích jazykov a environmentálne vzdelávanie pre študentov Fakulty ekológie a environmentalistiky. V Informačno-vedeckom centre sa priebežne uskutočňujú rôzne odborné podujatia, prednášky, semináre, odborné prezentácie elektronických informačných zdrojov, informačné stretnutia SAIA o možnostiach účasti na zahraničných študijných pobytoch. Informačno-vedecké centrum je využívané aj na vzdelávacie účely pre vonkajších používateľov.

V roku 2011 bolo v priestoroch Informačného centra SLDK sprístupnené Samovzdelávacie jazykové centrum s odbornou cudzojazyčnou literatúrou, vybudované v spolupráci s Ústavom cudzích jazykov v rámci celouniverzitného projektu *Vytvorenie študijných programov vo svetovom jazyku a podpora výučby cudzích jazykov na TU vo Zvolene, Aktivita 2.1 Vytvorenie samovzdelávacieho centra so zameraním na individuálne štúdiá cudzích jazykov.*

Významnou zmenou, zameranou na ochranu knižničného fondu, v rámci technologického vybavenia bola inštalácia zabezpečovacieho rádiovýfrekvenčného systému RFID na ochranu voľne prístupného knižničného fondu. RFID integrovaný v ARL umožňuje využívať rôzne aplikácie. Okrem identifikácie kníh, zabezpečenia účinnej ochrany fondu, samoobslužných výpožičiek, je možné rozšíriť jeho funkcie o efektívnu správu inventáru. Koncom roka 2009 bola v Knižničnom centre inštalovaná samoobslužná RFID výpožičná stanica - Selfcheck Orion. Zariadenie, po odladení a nastavení všetkých potrebných parametrov v testovacej prevádzke, slúži od februára 2010

používateľom na prezeranie konta v SLDK s možnosťou prolongácie výpožičiek, samoobslužného vypožičiavania a návratu dokumentov z voľného výberu. Zariadenie bolo možné zakúpiť vďaka aktívnej spolupráci s riešiteľmi grantovej úlohy z Drevárskej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene, realizovanej v priebehu roku 2009.

Knižnično-informačné činnosti a služby sú v SLDK vykonávané a poskytované prostredníctvom najnovších informačných a komunikačných technológií, vďaka čomu knižnica ponúka používateľom dostatočný komfort pri využívaní elektronických služieb.

SLDK sprostredkováva prístup ku knižnično-informačnému systému Advanced Rapid Library (ARL), ktorý umožňuje prístup online katalógu IPAC (Katalóg Dokumentov, Katalóg Publikáčnej činnosti EPCA). Elektronické služby knižnice a vzdialený prístup k elektronickým informačným zdrojom je možné využívať prostredníctvom online katalógu, prístupnom na web stránke SLDK <http://sldk.tuzvo.sk>. Od začiatku akademického roka 2011 – 2012 bola sprístupnená nová verzia online katalógu IPAC 2.5 s novými progresívnymi funkcionalitami pre používateľov.

Informačné vzdelávanie

V súlade so schváleným Dlhodobým zámerom Technickej univerzity vo Zvolene na roky 2011 – 2016 je jednou z úloh v oblasti informačného vzdelávania študentov efektívna informačná podpora výučbového procesu - systematické informačné vzdelávanie študentov všetkých foriem štúdiá na univerzite a podpora zavedenia informačného vzdelávania do študijných

plánov vysokoškolského vzdelávania. Potreba vytvorenia koncepcie informačného vzdelávania vychádzala z prieskumov informačnej gramotnosti študentov slovenských vysokých škôl, realizovaných v rokoch 2007 a 2009 Slovenskou asociáciou knižníc, do ktorých sa TU vo Zvolene prostredníctvom SLDK zapojila. Cieľom koncepcie informačného vzdelávania, v rámci formálneho vzdelávania na vysokých školách, je pripraviť informačne gramotných absolventov vysokoškolského štúdia. Koncepčné riešenie informačného vzdelávania by sa malo stať súčasťou predmetu, ktorý absolvujú všetci študenti v závislosti od podmienok danej vysokej školy.

Vývoj ľudských zdrojov

Sedemdesiate a osemdesiate roky minulého storočia boli veľmi priaznivé z hľadiska formovania personálneho obsadenia a kvalifikačnej štruktúry. Pri delimitácii knižnice k 1. 1. 1978 prešlo zo Štátnej vedeckej knižnice do rezortu školstva 43 pracovníkov, stav pracovníkov knižnice sa v priebehu rokov 1970-1978 zvýšil o dvadsať. Do roku 1990 počet pracovníkov knižnice vzrástol až na 60, z toho 21 pracovníkov bolo vysokoškolsky vzdelaných. Začiatkom 90-tych rokov nastala postupná prudká redukcia. Stav pracovníkov sa k 31. 12. 2003 ustálil na 32 pracovníkov, v priebehu roka 2005 činnosť knižnice zabezpečovalo 30 pracovníkov. Stav pracovníkov knižnice k 31. 12. 2008 klesol na 28. V súčasnosti stav pracovníkov knižnice ostáva nezmenený. Za šesťdesiat rokov existencie knižnice, od roku 1952 – 2012, činnosť knižnice zabezpečovalo celkovo 143 pracovníkov, 115 bývalých a 28 súčasných.

Vízie knižnice do budúcnosti

Slovenská lesnícka a drevárska knižnica v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine pripravuje vyhlásenie zbierky dokumentov za **historický knižničný fond**. Zámerom knižnice do blízkej budúcnosti je získanie ďalších finančných prostriedkov v rámci grantovej činnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na ukončenie reštaurátorsko-konzervačného zámeru, digitalizácia historického knižničného fondu v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou v Martine a sprístupňovanie časti fondu pre študijné účely a vedecko-výskumnú činnosť.

Dôležitou úlohou SLDK v súlade s aktuálnym Dlhodobým zámerom Technickej univerzity vo Zvolene je realizácia informačného vzdelávania používateľov, informačné semináre pre študentov a doktorandov Technickej univerzity vo Zvolene. Aktuálnou úlohou v spolupráci s Ústavom cudzích jazykov, v rámci celouniverzitného projektu *Vytvorenie študijných programov vo svetovom jazyku a podpora výučby cudzích jazykov na TU vo Zvolene* je dobudovanie Samovzdelávacieho centra pre individuálnu výučbu cudzích jazykov v SLDK, vybaveného odbornou cudzojazyčnou literatúrou. *Budovanie inštitucionálneho repozitáru TU vo Zvolene*, elektronického archívu prác na TU vo Zvolene publikovaných vo Vydavateľstve TU vo Zvolene, podpora iniciatív Open Access sú spolu s priebežným budovaním Databázy publikačnej činnosti prioritnými úlohami. Dlhodobou úlohou pre Slovenskú lesnícku a drevársku knižnicu je vytvorenie podmienok na zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja knižnično-in-

formačných služieb pre efektívnu podporu vzdelávacieho a vedecko-výskumného procesu na Technickej univerzite vo Zvolene.

Slovenská lesnícka a drevárska knižnica počas dlhoročného vývoja spolupracovala a aktívne spolupracuje s knižnicami, univerzitami, vzdelávacími, vedecko-výskumnými organizáciami a inštitúciami, nadáciami a spolkami. Ich počet, ale najmä prínos je nevyčísľiteľný. Mnohí z nich sú PRIATELIA KNIŽNICE, ktorí sprevádzali knižnicu od jej vzniku až po súčasnosť. SLDK vyjadruje úprimné poďakovanie všetkým organizáciám a inštitúciám, ktoré počas historického obdobia, ale najmä v súčasnosti aktívne prispievajú k zvyšovaniu kvality knižnično-informačných služieb: Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky, Mestu Zvolen, Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvu hospodárstva SR a Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania za poskytnuté granty. Slovenskej národnej knižnici, Slovenskej asociácii knižníc, Spolku slovenských knihovníkov, Centru vedecko-technických informácií SR, univerzitám, akademickým, vedeckým a verejným knižniciam spolupracujúcim v rámci knižničného systému, informačno-vzdelávacím inštitúciám v rámci SR a v zahraničí, Embassy of The United States of America Bratislava, American Reference Center, Fulbright Commission, výmenným partnerom v rámci domácej a zahraničnej výmeny publikácií.

Poďakovanie patrí aj spolupracujúcim inštitúciám, organizáciám a nadáciám v rámci komplexu lesníctvo – drevárstvo - ekológia a Technickej univerzite vo Zvolene.

Bibliografické odkazy

Analýza obsahu, stavu a potrieb uvedenej zbierky. Martin: Odbor správy historických knižničných dokumentov a historických knižničných fondov SR v Slovenskej národnej knižnici v Martine, november 2008.

BELLEROVÁ, B. a kol. *Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl – analytická štúdia.* Bratislava : SAL, 2010. 115 s. ISBN 978-80-89284-69-6.

DANIEL, J. a kol. *Slovenská lesnícka a drevárska knižnica 1952 – 2002.* Zvolen : Arbora Publishers, 2002. 52 s. ISBN 80-968868-0-0.

CHRENOVÁ, J., POLÁČIKOVÁ, A. Historický knižničný fond Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice pri Technickej univerzite vo Zvolene. In Sabov, P. a kol. *Sprievodca po historických knižniciach na Slovensku. IV. zv.* Martin : Slovenská národná knižnica, 2012, s. 95-97. ISBN 978-80-89301-97-3.

KUKA, P., NAGY, I. *Historický fond Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice pri Technickej univerzite vo Zvolene.* Banská Bystrica : Štátna vedecká knižnica, 2000. 288 s. ISBN 80-228-0942-X.

POLÁČIKOVÁ, A. *Slovenská lesnícka a drevárska knižnica 2012.* Zvolen : APRINT s.r.o., 2012. 66 s. ISBN 978-80-228-2387-6.

POLÁČIKOVÁ, A. – VETRÁK, M. (eds.) *Knižnica a jej miesto v elektronickom informačnom prostredí [elektronický zdroj]*. Zvolen : Technická univerzita vo Zvolene, 2012. 80 s. Dostupné na internete: <http://www.tuzvo.sk/files/3_7_OrganizacneSucesti/SLDK/zbornik.pdf>. ISBN 978-80-228-2389-0.

85. VÝROČIE VZNIKU VEREJNEJ KNIŽNICE V TRNAVE
/ 85 YEARS SINCE ESTABLISHMENT OF THE PUBLIC LIBRARY IN TRNAVA

Mgr. Livia Koleková, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Livia.kolekova@kniznicatrnavas.sk

Abstract: *The Public Library in Trnava is a leading public library of the Trnava Self-Governing region. 85 year history of the library is described, when both the status and the name of the institution have been changed. The library was established in 1927 as a town library, from early 50-ties it functioned as a district library and from early 90-ties as a regional library. The process of building the collection of the library is described, as well as gradual expansion of the services. An outline of contemporary activities and an outlook for the future is provided.*

Keywords: *public libraries; The Library of Juraj Fándly in Trnava*

Kľúčové slová: *verejné knižnice; Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave*

V tomto roku si Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pripomína 85. výročie svojho vzniku. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave je najväčšou verejnou knižnicou v kraji a je ústrednou knižnicou verejných knižníc v rámci Trnavského samosprávneho kraja. Počas svojej existencie od roku 1927 prešla mnohými vývinovými i organizačnými zmenami.

Z pôvodne mestskej knižnice sa postupne vyprofilovala na okresnú, neskôr, v roku 1997 sa stala krajskou knižnicou. Od roku 2002 prešla do zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja a stala sa regionálnou verejnou knižnicou pre Trnavský samosprávny kraj a pre okresy Trnava, Hlohovec a Piešťany. Krajská štátna knižnica bola premenovaná na Knižnicu Juraja Fándlyho v Trnave. Veľmi významná je jej funkcia mestskej knižnice pre mesto Trnava. Po právnej stránke je

KJF v Trnave príspevkovou organizáciou vyššieho územného celku – TTSK, ktorej poslanie, predmet činnosti, riadenie, hospodárenie a ďalšie náležitosti sú stanovené v zriaďovacej listine.

Zmienky o knižniciach v Trnave existujú už z konca 14. storočia. V rôznych historických zdrojoch sa spomínajú farské, školské, kláštorne, spolkové a cenné a bohaté súkromné knižnice. Dejiny knižnej kultúry v Trnave sa viažu aj k 17. a 18. storočiu, kedy na Trnavskej univerzite (1635 - 1777) bola knižnica s 15-tisícovým knižničným fondom prístupným aj verejnosti.

Otázka verejnej mestskej knižnice po roku 1918 nebola vyjasnená. V roku 1918 prijalo mesto Trnava na funkciu knihovníka a archívára spisovateľa Ferka Urbánka, nemal však stanovenú konkrétnu pra-

covnú náplň. Ferko Urbánek v roku 1923 zo služieb mesta odišiel.

Na vznik verejnej knižnice v Trnave v dnešnom ponímaní mal vplyv zákon č. 430/1919 Zb., ktorý usmerňoval budovanie verejných knižníc a obežník referátu ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave č.19172/II-1925, ktorý určil mestu Trnava vytvoriť 8- člennú knižničnú radu. Táto knižničná rada bola vytvorená na zasadnutí zastupiteľského zboru 2. mája 1925. Nasledujúce 2 roky pripravovala knižničná rada otvorenie knižnice. Prebrala miestnosti v Adalbertine, od mesta dostala 10.000,- Kč na nákup kníh. V r. 1926 rada mesta Trnavy vypísala súbeh na obsadenie miesta mestského knihovníka s platom 300,- Kč mesačne.

12. februára 1927 bol vymenovaný za knihovníka mesta Trnavy učiteľ Eugen Roth. Založenie verejnej knižnice v Trnave sa viaže k dátumu 14. február 1927, kedy bola otvorená prvá *Verejná knižnica mesta Trnava* v budove meštianskej školy zvanej Adalbertinum na Hollého ulici č. 4. Po ťažkých začiatkoch sa postupne stav knižničného fondu stabilizoval a v roku 1931 mala knižnica až 1433 riadnych čitateľov, čo bol najväčší počet medzi mestami na Slovensku. V roku 1939 prechádza knižnica organizačnou zmenou a jej novým knihovníkom sa stal Karol Gara, ktorého v roku 1943 vystriedal odborný knihovník a archivár Jozef Mazúr.

Prechod frontu v roku 1945 zasiahol aj knižnicu, kde bolo ubytované vojsko. Budova bola poškodená a zničených bolo

okolo 800 zväzkov kníh. Po druhej svetovej vojne zasadala v Trnave prvý raz knižničná rada verejnej knižnice 9. septembra 1946. Predsedom rady sa stal Ján Kostiha. Knihovníkom bol naďalej Jozef Mazúr. Bol tiež schválený knižničný poriadok, podľa ktorého mala byť knižnica otvorená denne okrem soboty a nedele od 17.00 do 20.00 hod. Požičať si bolo možné naraz dve knihy, poplatok za výpožičku bol 1,- Kčs za 1 knihu. Knižnica sa verejnosti otvorila po vojne 1. októbra 1946.

V povojnovom období sa vytvorili v Trnave relatívne vhodné podmienky pre kultúrnu a osvetovú prácu, kde spadala aj aktivita knižnice. V popredí stáli vzdelaní osvetoví inšpektori Dr. Dominik Jarábek (neskorší gymnaziálny profesor a diplomat) a ďalší. Zákonom č. 46/1951 Zb. boli zrušené knižničné rady a knižnice boli riadené odbormi školstva a kultúry národného výboru. Rada Okresného národného výboru v Trnave dňa 30. apríla 1952 uznesením č. 269/1952 zriadila v Trnave Okresnú ľudovú knižnicu, ktorá dostala priestory v bývalej hospodárskej banke na Rázusovej ulici č. 1, kde sídli až dodnes. Za základný fond okresnej knižnice boli určené knihy Verejnej knižnice mesta Trnavy, ktoré boli spolu so zariadením odovzdané do knižnice v decembri 1952.

Po prijatí zákona č. 53/1959 o jednotnej sústave knižníc a najmä po roku 1960, kedy sa uplatnili zákony o novom územnom členení, sa pôsobnosť a úlohy knižničnej práce značne rozšírili. Knižnica mala v tom čase už cca 45 tisíc zväzkov a takmer 4800 stálych čitateľov a mala via-

cero pobočiek v jednotlivých mestských štvrtiach. V roku 1972 sa riaditeľkou knižnice stala Janka Ághová, ktorá v tejto funkcii pôsobila tri desaťročia. Výraznou mierou sa skvalitnila odborná práca knižnice, počet registrovaných čitateľov bol takmer okolo 10 tisíc. Knižnica vydávala regionálnu bibliografiu a 10 x ročne metodického poradcu.

Po normalizačnom zásahu v roku 1973 museli byť z knižničných fondov vyradené diela stoviek „nežiaducich autorov“ a tento stav sa napravil až v roku 1990, kedy tieto tituly boli vrátené do pôvodného registra. V polovici osemdesiatych rokov sa knižnica zapojila do procesu elektronizácie knižnično - informačného systému. Od roku 1984 má knižnica aj špecializované oddelenie pre nevidiacich.

V roku 1991 prešla knižnica pod riadenie Ministerstva kultúry SR; v tom čase mala 49 zamestnancov a knižničný fond mal štvrt' milióna titulov. V roku 1992 bolo zriadené hudobné oddelenie, ktoré bolo neskôr lokalizované v pamätnom dome Mikuláša Schneidra - Trnavského. V roku 1996 sa zriaďovateľom knižnice stal Krajský úrad v Trnave, o rok neskôr získala právnu subjektivitu a dostala názov Krajská štátna knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. Do funkcie riaditeľky v roku 2002 nastúpila Emília Díteová, ktorá dostala menovací dekrét od predsedu Trnavského samosprávneho kraja a názov knižnice sa ustálil na Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. V súčasnosti – od roku 2008 knižnicu riadi Lívia Koleková.

V súčasnosti má knižnica 38 zamestnancov. Knižnica svoje služby realizuje na oddeleniach jednak v hlavnej budove v centre mesta na Rázusovej ulici, jednak na detašovaných pracoviskách, ktorými sú Hudobné oddelenie v Dome hudby na Ul. Mikuláša Schneidra - Trnavského a pobočky, zriadené v rôznych najľudnatejších častiach mesta – v priestoroch základných škôl na Prednádraží, na Linčianskej a časti Vodáreň na Atómovej ulici.

Najdôležitejšie číselné ukazovatele za rok 2011 nám hovoria, že sme zaregistrovali 15 448 čitateľov, ktorým sme požičali 416 087 knižničných dokumentov, navštívilo nás 230 160 návštevníkov, kúpili sme 4181 nových kníh, odoberali sme 246 titulov (295 exemplárov) novín a časopisov, pre používateľov sme na objednávku vypracovali 413 rešerší.

Pre širokú verejnosť sme pripravili viac ako 800 podujatí - besedy a stretnutia s tvorcami kníh, stretnutia záujmových skupín, hodiny informačnej výchovy pre deti a stredoškôľakov, hodiny informačnej gramotnosti pre seniorov, tvorivé dielne pre deti a ich rodičov, exkurzie a veľa ďalších aktivít na podporu čítania. Bezplatný verejný internet, on-line katalóg a Wi-Fi pripojenie je samozrejmosťou.

Dôležitou súčasťou pôsobenia knižnice je služba verejnosti. A s tou súvisia aj ďalšie dve výročia, ktoré si knižnica v tomto roku pripomenula. 20. výročie spolupráce s organizáciami, ktoré sa venujú výchove detí s mentálnym a kombinovaným postihnutím a s občianskymi združeniami,

ktorých poslaním je podporovať integráciu znevýhodnených do majoritnej spoločnosti. Na tieto účely sa vybudovala v knižnici špecializovaná herňa v priestoroch oddelenia pre deti. V 85. roku výročia si knižnica pripomenula aj 20. výročie prázdninového Superklubu, série letných podujatí pre deti z Trnavy a okolia a deti, ktoré prázdninujú v Trnave.

Verejnosti sme výročie knižnice pripomínali počas celého roka novým logom knižnice. Už koncom roku 2011 zorganizovala knižnica výtvarnú súťaž o najlepšie logo k 85. výročiu knižnice. Víťazné logo následne používala knižnica počas celého roku 2012 na knižničných propagačných materiáloch, pozvánkach, či hlavičkových papieroch. - Súbor podujatí a aktivít knižnice k spomenutým výročiam vyvrcholil v decembri slávnostným programom v priestoroch Divadla Jána Palárika v Trnave.

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave je aktívna v organizovaní odborných podujatí, často s nadregionálnym aj medzinárodným rozsahom. Tu možno spomenúť napríklad medzinárodné Kolok-

vium slovenských, českých a moravských bibliografov v roku 2010. Významným odborným výstupom knižnice je vydávanie bibliografií osobností a udalostí, ktoré sa viažu na teritórium TTSK. Medzi pozoruhodné podujatia možno zaradiť Libriádu - Knižný salón Trnava, ako aj prezentácie nových kníh autorov, či účinkovanie klubu Fórum humoristov. Veľkú pozornosť venuje knižnica aj práci s deťmi a mládežou. V roku 2011 uskutočnila výskum čítania mládeže od 13 do 19 rokov na území TTSK a zapojila sa tak do celoslovenského výskumu čítania mládeže.

A aké je naše ďalšie smerovanie?

Pri stanovovaní základných cieľov a priorít pre rozvoj tejto inštitúcie sa po zohľadnení krajských špecifik vychádza z aktuálnych celoslovenských koncepčných materiálov, ktoré stanovujú a určujú stratégiu rozvoja knihovníctva a knižníc na najbližšie roky. Každý oblasti v spomínanej stratégii sa naša knižnica venuje s plnou zodpovednosťou a vážnosťou.

Hlavným cieľom je však byť tu pre ľudí, svojou činnosťou významne prispievať k šíreniu kultúry poznania v mieste svojho pôsobenia.

**BENCHMARKING AKADEMICKÝCH KNIŽNÍC NA EURÓPSKEJ ÚROVNI –
PRVÉ SKÚSEBNOSTI / BENCHMARKING OF ACADEMIC LIBRARIES IN EUROPE
– FIRST EXPERIENCE**

Ing. Ondrej Látka, PhD. – Bc. Stanislava Biskupová, Technická univerzita v Košiciach, Knižnično-informačné centrum

ondrej.latka@tuke.sk, stanislava.biskupova@yahoo.com

Abstract: *The BIX system – Bibliotheksindex is described, intended for assessment of library performance. In 2012, 77 research and academic libraries and 269 public libraries participated in the project. The paper describes criteria of the assessment within four basic sectors, and indicators for different sectors with special regard to academic libraries. Results of assessment for the University Library of the Technical University of Košice are resumed.*

Keywords: *benchmarking – the BIX system; academic libraries; University Library of the Technical University of Košice*

Kľúčové slová: *benchmarking – systém BIX; akademické knižnice; Univerzitná knižnica Technickej univerzity v Košiciach*

Projekt BIX – skratka nemeckého výrazu „BIBLIOTHEKSINDEX“, v preklade KNIŽNÍČNÝ INDEX – je projekt, do ktorého sa každoročne zapájajú knižnice, so záujmom získať na základe poskytnutých údajov v rámci príslušnej kategórie hodnotné hodnotenie za uplynulý rok. Teda výsledok hodnotenia nespočíva v zostavení rebríčka, ktorý by odzrkadľoval to, ktorá z knižníc je najlepšia alebo najhoršia. Boli vytvorené štyri hlavné sektory údajov so 17 indikátormi. Na základe týchto indikátorov sa zhodnotí situácia knižnice. Hodnotí sa každá oblasť osobitne, a tak zástupcovia jednotlivých knižníc môžu na základe relatívne objektívnych výsledkov porovnať svoju situáciu vzhľadom na ostatné zúčastnené knižnice.

Celkove sa v roku 2012 (v hodnotení za rok 2011) zúčastnilo hodnotenia 346 knižníc, ktoré sa členia do dvoch kategórií:

1. vedecké, vysokoškolské a univerzitné knižnice (77)
2. verejné knižnice (269).

Zber údajov sa robí výlučne on-line. Doznaník v našej kategórii pozostával z 30 bodov, pričom 27 z nich bolo rozčlenených do štyroch sektorov, oblastí – tzv. dimenzií, ktorých sa údaje týkali. Zvyšné 3 body boli zhrnuté v sekcii Kurzprofil - skrátený profil, ktorý slúžil na začlenenie vedeckej knižnice do príslušnej kategórie a okrem toho ponúkal možnosť poukázať na inú, špeciálnu aktivitu knižnice, jej nadregionálnu funkciu, účasť v projektoch a pod.

Prvá oblasť: PONUKY

Cieľom tejto oblasti je vytvoriť obraz o vybavení knižnice, t. j.: aké zdroje poskytujú (v našom prípade) vysoká škola pre zásobenie používateľov. Avšak nejde len o inventár, médiá, teda zdroje ako také, ale i o

personál, bez ktorého by prevádzka služieb nebola uskutočniteľná a takisto o priestore, ktoré slúžia na tento účel. Predovšetkým priestory sú veľmi dôležité vzhľadom na to, že knižnica slúži ako nekomerčný priestor vhodný na komunikáciu, získavanie informácií a vzdelávanie. Zároveň ide o získanie informácií súvisiacich s podielom čoraz populárnejších elektronických médií a o tom, akú infraštruktúru ponúka knižnica svojim užívateľom.

Druhá oblasť: VYUŽITIE

Cielom tejto oblasti je vytvoriť obraz o využívaní zdrojov a služieb, ktoré knižnica ponúka svojim používateľom. Vysoké využitie svedčí o tom, že knižnica je schopná odhadnúť potreby svojich užívateľov. Najvyšším indikátorom, ktorý dokazuje akceptáciu zo strany užívateľov je predovšetkým návštevnosť (nielen fyzická, ale i virtuálna). V súvislosti s vedeckými knižnicami hrá dôležitú úlohu v otázke orientácie používateľov ich účasť na prednáškach a školeniach, ktoré knižnica usporadúva a takisto dostupnosť médií, o ktoré je najvyšší záujem zo strany používateľov.

Tretia oblasť: EFICIENCIA / HOSPODÁRNOSŤ

Cielom tejto oblasti je spojenie predošlých dvoch oblastí, ponúk a využitia, výdavkov a výkonov. Knižnice sú neziskové organizácie a ich činnosť nepokrýva náklady. Avšak sú povinné čo najefektívnejšie a najhospodárnejšie nakladať so zdrojmi, ktoré majú k dispozícii, aby dosiahli vyváženosť medzi vybavením, využitím zdrojov a celkovým využitím zo strany užívateľov. Tu možno opäť poukázať na význam BIX-u:

Nadpriemerná ponuka s cieľom vysokého využitia knižnice niečo stojí, preto neplatí, že „lacná“ knižnica je zároveň nevyhnutne aj „dobrá“ knižnica.

Štvrtá oblasť: ROZVOJ

Knižnice musia byť schopné prispôbiť sa zmenám a držať krok s aktuálnym rozvojom vo svojom prostredí. Cieľom tejto oblasti je vytvoriť obraz o tom, či knižnica disponuje dostatočným potenciálom pre nevyhnutné zmeny predovšetkým v otázke financií, existenčného rozvoja a rozvoja personálu. Osobitý význam má predovšetkým kvalifikácia pracovníkov. Finančné ukazovatele (predovšetkým v prípade vysokoškolských knižníc) poukazujú na to, aká je politická pozícia knižnice a jej pripravenosť na vývojové projekty. (Podiel prostriedkov knižnice získaných od univerzity a z projektových fondov.)

Výsledné hodnotenie

Priebeh výpočtu v nasledovných krokoch:

1. Zo všetkých skontrolovaných údajov sa vypočítajú indikátory.
2. Porovnávací rámec pre každý indikátor je vždy podľa možnosti čo najväčší, t.j. berú sa do úvahy všetky v Nemecku dostupné údaje.
3. Po vypočítaní indikátorov sa s údajmi pracuje na rovine danej kategórie.
4. Pre každý indikátor sa v rámci porovnávanej skupiny určí tzv. „Quantilsrang“ – chápaný ako stupeň v rozmedzí min. 0,0 – max. 1,0. Quantilsrang určuje, kde sa nachádzajú hodnoty indikátorov knižnice na škále dostupných údajov porovnávanej skupiny.
5. Quantilsrangy každého zo štyroch sek-

torov indikátorov knižnice zúčastnenej na BIX-e sú priemerované, čím získavame za každý sektor jednu hodnotu.

6. Následne sa v každom sektore pridelujú hviezdičky.

Každá z knižníc teda môže získať minimálne 0 a maximálne 4 celé hviezdičky – za každý sektor maximálne jednu celú. Našej Univerzitnej knižnici Technickej univerzity v Košiciach (UK TUKE) sa podarilo získať polovicu hviezdičky, keďže v troch zo štyroch sektorov sa hodnoty quantilsrangu pohybovali v rozmedzí spodnej skupiny a v sektore Rozvoj sa hodnota quantilsrangu dostala do priemernej skupiny.

INDIKÁTORY

Indikátory sektora PONUKY:

1. *Pracovné miesta na 1000 používateľov*
Zahrnuté sú všetky pracovné miesta, ktoré sú v knižnici k dispozícii na samostatnú alebo skupinovú prácu. Tento indikátor svedčí o tom, do akej miery knižnica spĺňa funkciu študijného a pracovného miesta vysokej školy.

2. *Pracovníci na plný úväzok prislúchajúci na 1000 používateľov*

Zohľadňuje sa celkový personál v rámci aj mimo plánu pracovných miest. Vyba-venie personálu určuje intenzitu a kvalitu služieb.

3. *Náklady na literatúru v EUR prepočte na jedného používateľa*

Tieto náklady sa skladajú zo skutočných výdavkov na získavanie všetkých knižničných materiálov vrátane elektronických médií a väzobných nákladov. Od výšky

týchto výdavkov závisí to, do akej miery je knižnica schopná splniť úlohu poskytovateľa informácií.

4. *Podiel nákladov na elektronické zdroje z celkových nákladov na obstarávanie informácií*

Udáva výšku podielu nákladov na elektronické zdroje. Tento údaj určuje nielen obsahy, ale aj dostupnosť a napredujúce služby. Optimálna hodnota tohto indikátora však kolíše v závislosti od odborného vybavenia knižnice; v prípade zamerania na prírodné vedy býva vyššia ako v prípade zamerania na humánne vedy.

5. *Otváracie hodiny za týždeň*

Otváracie hodiny centrály nezávisle od výnimočných zmien počas doby prevádzky za rok 2011. Tento údaj je smerodajný pre dostupnosť knižnice ako študijného a pracovného miesta.

Indikátory sektora VYUŽITIE

6. *Fyzické návštevy v prepočte na používateľa*

Rátajú sa všetky návštevy počas daného roka.

7. *Virtuálne návštevy v prepočte na používateľa*

Počítajú sa virtuálne návštevy na domovskej stránke knižnice a OPAC-u. Počítajú sa tzv. sessions cez centrálnu prevádzkovanou metódu VŠ v Štutgarte.

8. *Účasť na školeniach a prednáškach v prepočte na 1000 používateľov*

Rátajú sa všetky účasti na týchto školeniach. Vzhľadom na neustálu obmenu knižničných médií má knižnica dôležitú

úlohu práve v otázke sprostredkovania informácií ohľadom materiálu. V tomto čísle sa odzrkadľuje nielen ponuka, ale aj účinok tejto činnosti.

9. Okamžitá dostupnosť médií

Pomer výpožičiek a objednávok cez MVS po odpočítaní rezervácií. Tento indikátor udáva percentuálny podiel výpožičiek, ktoré boli k dispozícii okamžite, teda bez predošlej rezervácie alebo objednávky cez MVS.

Indikátory sektora EFICIENCIA

10. Náklady na používateľa

Súčet výdavkov na získavanie, ostatné náklady a náklady na personál v pomere k počtu aktívnych požičiavajúcich. (Aktívny požičiavajúci = používateľ, u ktorého je za rok 2011 registrovaná min. 1 výpožička.) Indikátor je hodnotený opačne, t.j. čím nižšie sú náklady, tým výhodnejšie sa nakladá s peniazmi. Avšak táto suma môže vypovedať aj o tom, koľko médií knižnica ponúka svojej klientele. (Potom sa to nemôže hodnotiť pozitívne.)

11. Pomer nákladov na získavanie vo vzťahu k nákladom na personál

Zohľadňuje sa celý knižničný personál v rámci aj mimo plánu pracovných miest.

12. Efektívnosť práce v oblasti spracovania dokumentov

Vzťah medzi nadobudnutými a spracovanými médiami v súvislosti s pracovníkmi, ktorých náplňou práce je spracovanie dokumentov (v ekvivalentoch na plný úväzok).

13. Efektívnosť práce v oblasti výpožičky

(vrátane MVS)

Vzťah medzi výpožičkami (aj v rámci MVS) a pracovníkmi zodpovednými za miestnu výpožičnú službu ako aj MVS. - Oba tieto indikátory (12. a 13.) závisia predovšetkým od technológie práce, ale aj od druhu zadovážených dokumentov a organizácie v knižnici.

Indikátory sektora ROZVOJ

14. Dni vzdelávania v prepočte na pracovníka

Všetky ohlásené ďalšie vzdelávania a školenia vo forme hromadných podujatí v knižnici ako aj mimo knižnice.

15. Podiel prostriedkov knižnice z prostriedkov VŠ

Vzťah medzi celkovým rozpočtom VŠ a podielom, ktorý knižnica získava od VŠ. Tento indikátor svedčí o tom, akú dôležitú pozíciu má knižnica v rámci VŠ

16. Podiel prostriedkov externého financovania a ostatných prostriedkov (mimo interného) z celkových dostupných prostriedkov knižnice

Všetky z činnosti nadobudnuté prostriedky, prostriedky externého financovania – z fondov, vrátane investičných nákladov, ktoré nepochádzajú od prevádzkovateľa alebo ministerstva.

17. Podiel personálu pre elektronické služby

Súčet podielov pracovných miest knižničného personálu, ktorý je zodpovedný za plánovanie, údržbu, prípravu a rozvoj IT-služieb. Podiel personálu v rámci elektronických služieb vypovedá o postoji knižnice v otázke elektronických médií a služieb.

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že výsledok účasti UK TUKE na nemeckom BIX-e je nepriaznivý. Tieto výsledky nám však ponúkajú obraz o tom, aká je situácia v ostatných európskych knižniciach tohto typu. Latka je nastavená vysoko. Avšak s jej výškou rastie aj motivácia do budúcna priblížiť sa k takýmto výsledkom. Získali sme prehľad o tom, kde máme nedostatky.

Najväčší nedostatok UK TUKE, ktorý sa odzrkadlil na väčšine hodnôt, tzv. kvantilstrangov, odvodených zo 17 indikátorov, je už známy nedostatok financií, ktorý trápia nielen Univerzitnú knižnicu TUKE. Ten sa odzrkadlil napríklad na výške nákladov na získavanie knižničných zdrojov. Vzhľadom na celkový nedostatok financií aj výška nákladov na personál je v porovnaní s ostatnými knižnicami z iných krajín extrémne nízka. Jednou z kontrolných otázok, ktoré organizátori projektu smerovali na komunikačného partnera, bol práve tento údaj. Nemeckí kolegovia totiž netušili, aká je minimálna a priemerná mzda v našej krajine

a po oboznámení sa s týmito údajmi museli neveriacky pokrútiť hlavou a žiaľ pripustiť, že údaj je reálny a teda bude zapojený do ďalších výpočtov.

Dôležitý bod, pri ktorom sa nakoniec pristavíme, je percentuálny podiel finančných prostriedkov, ktoré UK získava od zriaďovateľa. Tento indikátor bol vytvorený na to, aby bola „finančne ohodnotená“ dôležitosť existencie knižnice Technickou univerzitou. Univerzita má veľa súčastí, ktoré musia finančne dotovať, avšak je potrebné zhodnotiť priority.

Knižnica si zaslúži väčšiu „finančnú pozornosť“ predovšetkým kvôli tomu, že je miestom vzdelávania a vedeckej práce, miestom vhodným na uskutočnenie prednášok, školení, besied, jedným z hlavných zdrojov informácií pre študujúceho človeka a v neposlednom rade pomocníkom pri šírení informácií o novinkách, ktoré sú stále aktuálnejšie práve v oblasti techniky.

PhDr. Iveta Kilarová, Slovenská národná knižnica v Martine
iveta.kilarova@snk.sk

Abstract: So called stagnating libraries are a special group of public libraries. Though they own collections of documents, they do not offer services and do not have registered users or librarians. No revenues or expenses are realized. An overview of this type of libraries is presented, their numbers in regions and districts from the year 2006 till now. Attention is payed to rights and duties of their founders.

Keywords: public libraries; stagnating libraries

Kľúčové slová: verejné knižnice; stagnujúce knižnice

Zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach v Druhej časti - Knižničný systém, § 9 charakterizuje verejnú knižnicu a v odseku 3 tohto paragrafu konkrétne aj úlohy obecnej knižnice, ktorá:

- a. utvára a sprístupňuje univerzálny knižničný fond vrátane dokumentov miestneho významu,
- b. poskytuje základné knižnično-informačné služby a spravida aj špeciálne knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom,
- c. organizuje a uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity.“

Žiadnu z uvedených úloh v zákone stagnujúce knižnice neplnia.

Zavedenie on-line štatistického formulára KULT (MK SR) 10-01 Ročný výkaz o knižnici v roku 2007 umožnilo vytvoriť pre knižnice 3 typy on-line formulárov a knižnice boli po prvýkrát za rok 2006 rozdelené na fungujúce, zrušené a stagnujúce. Stag-

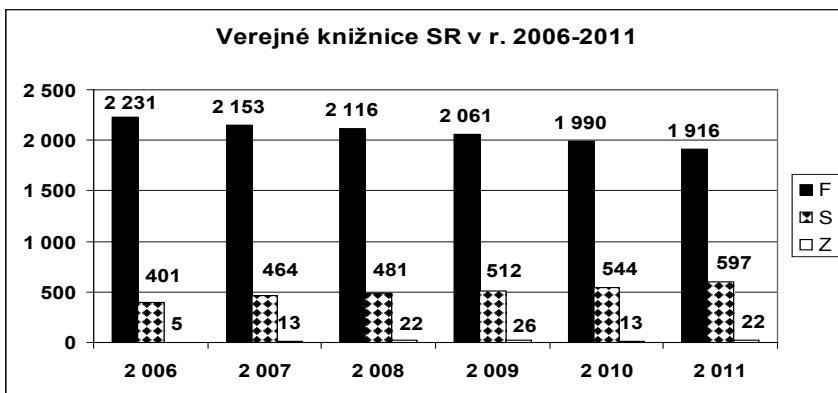
nujúce knižnice poskytli len údaje o knižničnom fonde. Tento formulár vyplňovali len knižnice, ktoré nemajú žiadne výpožičky, neposkytujú nijaké služby, nemajú registrovaného ani jedného používateľa, nikto ich nenavštevuje, nemajú zamestnanca, ani príjmy, nevykazujú výdavky, hoci ich zrejme majú so zabezpečením uchovávaní knižničného fondu.

Získali sme názorný prehľad o počtoch stagnujúcich verejných knižníc v jednotlivých krajoch a okresoch. Za rok 2006 ich bolo 401, čo bol vysoký počet. Predpokladali sme, že po publikovaní zistených údajov a aktivizácii metodických dôjde k zvýšeniu podpory knižníc ich zriaďovateľmi, k revitalizácii niektorých stagnujúcich knižníc a k zníženiu ich počtu. Nepriaznivý vývoj však pretrváva, počet stagnujúcich verejných knižníc sústavne narastá.

Tendencie nepriaznivého vývoja v počte jednotlivých typov knižníc uvádzame prehľadne v tabuľke s údajmi za roky 2006 – 2011:

Tabuľka 1. Počet verejných knižníc v r. 2006-2011

Rok	Spolu	Fung	Stagn	Zrušené
2006	2 637	2 231	401	5
2007	2 630	2 153	464	13
2008	2 619	2 116	481	22
2009	2 599	2 061	512	26
2010	2 547	1 990	544	13
2011	2 535	1 916	597	22

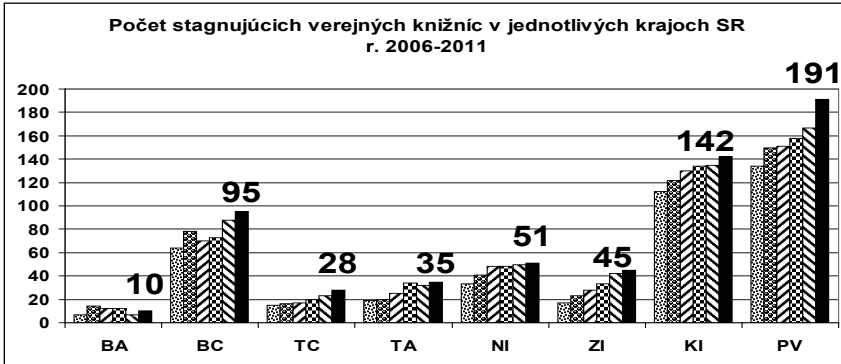

Graf 1. Počet verejných knižníc v r. 2006-2011 s členením na fungujúce, stagnujúce a zrušené

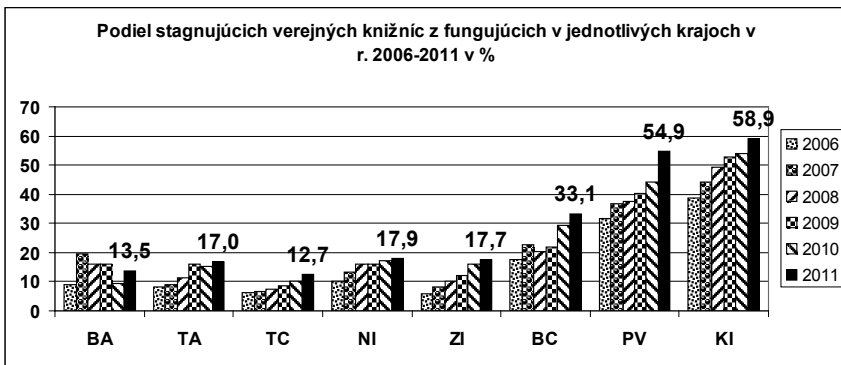
Pohľad na stagnujúce knižnice podľa krajov:

Tabuľka 2. Stagnujúce verejné knižnice v rokoch 2006 – 2011 v jednotlivých krajoch SR

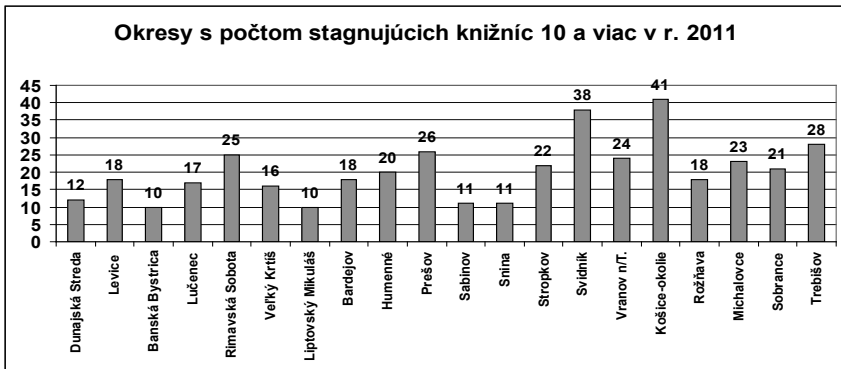
Stagnujúce knižnice	Počet knižníc 2006	Počet knižníc 2007	Počet knižníc 2008	Počet knižníc 2009	Počet knižníc 2010	Počet knižníc 2011
	1	2	3	4	5	6
Bratislavský kraj	7	14	12	12	7	10
Banskobystr. kraj	64	78	70	73	88	95
Trenčiansky kraj	15	16	17	20	23	28
Trnavský kraj	19	20	25	34	32	35
Nitriansky kraj	33	41	48	48	50	51
Žilinský kraj	17	23	28	33	42	45
Košický kraj	112	122	130	134	135	142
Prešovský kraj	134	150	151	158	167	191
Spolu	401	464	481	512	544	597

Graf 2. Počet stagnujúcich verejných knižníc v jednotlivých krajoch SR v r. 2006-2011, údaje sú uvedené len za rok 2011

Graf 3. Podiel stagnujúcich verejných knižníc z fungujúcich v jednotlivých krajoch v r. 2006-2011 v percentách, percentá sú uvedené len za rok 2011

Graf 4. Okresy s počtom 10 a viac stagnujúcich verejných knižníc v r. 2011

Viac než polovica stagnujúcich knižníc - 333 (55,8 %) je v Prešovskom a Košickom kraji. V Prešovskom kraji ich počet ovplyvňuje veľký podiel stagnujúcich knižníc v okrese Svidník, kde popri bibliobuse ponechali stagnujúce kamenné knižnice, pretože po vyradení bibliobusu z prevádzky sa predpokladá ich revitalizácia. Preto je v metodickej pôsobnosti Podduklianskej knižnice vo Svidníku 38 stagnujúcich knižníc v okrese Svidník a 22 v okrese Stropkov. Veľký počet stagnujúcich knižníc

je však tiež v okresoch Prešov – 26, Vranov nad Topľou – 24, Humenné- 20. V Košickom kraji je ponad dvadsať stagnujúcich knižníc v okresoch: Košice okolie – 41, Trebišov – 28, Michalovce – 23, Sobrance – 21 a v Banskobystrickom kraji jedna, a síce okrese Rimavská Sobota – 25.

Rastúci počet stagnujúcich verejných knižníc zákonite sprevádza nárast ich knižničných fondov, k poklesu došlo len v Bratislavskom kraji:

Tabuľka 3. Počet knižničných jednotiek vo fondoch stagnujúcich verejných knižníc v rokoch 2006 – 2011 v jednotlivých krajoch SR:

Stagnujúce knižnice - knižn. jedn.	Knižn. jedn.sp. 2006	Knižn. jedn.sp. 2007	Knižn. jedn.sp. 2008	Knižn. jedn.sp. 2009	Knižn. jedn.sp. 2010	Knižn. jedn.sp. 2011
Spolu	1	2	3	4	5	6
Bratislavský kraj	65 925	49 965	43 024	45 248	21 636	32 688
Banskobystr.kraj	129 590	163 269	146 890	154 953	203 988	244 357
Trenčiansky kraj	40 298	44 212	49 435	60 719	47 981	75 770
Trnavský kraj	54 286	61 738	78 640	100 408	112 093	109 049
Nitriansky kraj	89 428	104 646	130 716	139 882	167 042	157 809
Žilinský kraj	30 240	47 741	54 986	65 483	104 358	125 148
Košický kraj	179 075	185 722	212 323	244 356	252 129	271 026
Prešovský kraj	167 595	204 835	206 501	224 850	228 638	287 583
Spolu	756 437	862 128	922 515	1 034 214	1 137 865	1 303 430

Hovoríme síce o stagnujúcich knižniciach, avšak tieto nedopĺňajú svoj knižničný fond, nespriístupňujú ho a neposkytujú základné knižnično-informačné služby, a preto nie je možné ich podľa zákona o knižniciach považovať za knižnice.

Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach v Tretej časti - Podmienky činnosti knižnice, § 12 určuje Práva a povinnosti zriaďovateľa alebo zakladateľa knižnice.

V odseku (1) sa uvádza, že „Zriaďovateľ alebo zakladateľ knižnice je oprávnený zriadiť alebo založiť a zrušiť knižnicu.“ Znamená to, že zriaďovateľ sám rozhoduje, či stagnujúcu knižnicu zruší, alebo nie.

V odseku (2) sú vymenované povinnosti zriaďovateľa:

a/ vydať zriaďovaciu listinu, zakladateľskú listinu alebo štatút knižnice; v jej názve

musí byť slovo knižnica,
b/ oznámiť ministerstvu zriadenie alebo založenie a zrušenie knižnice do 60 dní od vzniku týchto skutočností, ...
f/ zabezpečiť pravidelné dopĺňanie, odbornú evidenciu, odborné spracovanie, ochranu, využívanie a sprístupňovanie knižničného fondu,
i/ ponúknuť vyradené knižničné dokumenty alebo knižničný fond knižnice, ktorá sa zrušila, iným knižniciam.

V Šiestej časti – Zodpovednosť za porušenie povinností, §23 Pokuty sa v odseku (1) uvádza, že „Ministerstvo [kultúry] môže uložiť pokutu do 20 000 Sk za porušenie povinností“ zriaďovateľa.

Pri stagnujúcich knižniciach je zrejmé, že ich zriaďovatelia porušujú povinnosť zabezpečiť pravidelné dopĺňanie, odbornú evidenciu, odborné spracovanie, ochranu, využívanie a sprístupňovanie knižničného fondu. On-line databázu štatistiky o knižniciach spravuje Ministerstvo kultúry SR, z nej je zrejmé, ktoré knižnice sú stagnujúce a porušujú Zákon o knižniciach. MK SR

však doposiaľ žiadnu pokutu zriaďovateľovi stagnujúcej „knižnice“ neuložilo. Naopak, mnohí zriaďovatelia sa vo svojej zložitej finančnej situácii obracajú s nádejou na MK SR, od ktorého očakávajú finančnú pomoc z grantového systému na revitalizáciu stagnujúcich knižníc, ak by bol účelovo vytvorený podprogram na podporu stagnujúcich knižníc. Tieto očakávania sú však nereálne.

Možným riešením je napríklad združenie finančných prostriedkov viacerých obcí a zabezpečenie knižnično-informačných služieb prostredníctvom bibliobusov, prípadne prostredníctvom kolujúcich výmenných knižničných fondov. O probléme stagnujúcich knižníc, možnostiach zabezpečenia pre občanov knižnično-informačných služieb a o dodržiavaní Zákona o knižniciach je potrebné diskutovať so zriaďovateľmi knižníc a tiež publikovať články o zaujímavých aktivitách verejných knižníc v Obecných novinách, pretože zriaďovatelia často redukujú úlohy knižníc vo svojich predstavách len na vypožičiavanie kníh.

ZO ŽIVOTA NEČLENSKÝCH KNIŽNÍC

S NEMECKOU LITERATÚROU ZA ČITATEĽOM

Už vyše 20 rokov pôsobí v Bratislave **Goetheho inštitút** (Panenská ul. č. 33, 814 82 Bratislava). Jeho rozsiahla kultúrno-vzdelávacia činnosť si našla mnohých priaznivcov, predovšetkým medzi záujemcami o štúdium nemčiny, vyučovanie nemčiny na školách, jazykové kurzy s možnosťou získania medzinárodných certifikátov, medzi čitateľmi nemeckej literatúry,

prekladateľmi nemeckých textov do slovenčiny i vydavateľmi. Najrozmanitejšie formy propagácie nemeckej literatúry a jej tvorcov (besedy so spisovateľmi, výtvarníkmi, výmenné pobyty, podpora vydávania prekladov z nemčiny, výstavy, Noc literatúry, nemecko-slovenské čítačky poézie a pod.) za uplynulé roky priniesli pozitívne výsledky. Moderný sprievodca

podujatí a rozličných aktivít inštitútu pri nás každý štvrtok prehľad o plánovaných akciách nielen v Bratislave, ale aj v ďalších mestách Slovenska. Aktuálne informácie, ako aj tematické informácie (umenie, veda a spoločnosť v Nemecku) sú na webovej stránke www.goethe.de/bratislava.

Nemalú zásluhu na úspechoch má aj činnosť knižnice a informačného strediska Goetheho inštitútu a jej pobočiek (ŠVK Košice, ŠVK Banská Bystrica, Mestská knižnica Bratislava). Knižničný fond (15 tisíc kn.j. je priamo v Bratislave a asi 15 tisíc kn.j. sa nachádza v partnerských knižniciach) obsahuje učebnice, beletriu (romány, detektívky, poéziu), knihy pre deti, filmy, DVD, CD, noviny a časopisy. Čitatelia majú k dispozícii online katalóg, študovňu a čítače. Periodiká si môžu požičať na jeden týždeň, knihy (aj CD, DVD) na tri týždne. Za čitateľský preukaz je ročný poplatok pre študentov 5 €, pre pracujúcich 8 €, dôchodcovia môžu služby knižnice využívať bezplatne.

Pre návštevníkov a ďalších záujemcov nechýbajú informácie o nemeckých knižných novinkách v špeciálnom bulletin, ktorý pripravujú Goetheho inštitúty v Bratislave, Budapešti, Krakove, Prahe, Rige a Varšave pod názvom *Knihy, o ktorých sa hovorí*. Bulletin predstavuje najnovšie tituly, ktoré sú recenzované v nemeckej tlači z beletrie a odbornej literatúry (predovšetkým spoločenské vedy). Knižnica zároveň pre záujemcov zabezpečuje aj exkurzie. Pre čitateľov je otvorená zväčša poobede od 13,30 hod. (pondelok do 18 hod., utorok a štvrtok do 17 hod., streda do 19

hod.), v piatok doobeda (9-13 hod.). Teraz, koncom roka, mení svoju tvár, skvalitňuje orientačné tabule, prichádza s novými farbami, pripravujú sa citáty osobností atď. Na vybraných fotografiách už možno vidieť niektoré z návrhov Františka Jablonovského, ako budú onedlho vyzerať priestory knižnice.

Klasické knižničné služby dopĺňajú moderné informačné služby. Pre čitateľov sú to predovšetkým e-výpožičky. Touto formou si možno vypožičať médiá (digitálna ponuka knižnice) kedykoľvek, t.j. sedem dní v týždni počas 24 hodín. Služba je dostupná čitateľom knižnice, ktorí sa zaregistrujú, vyplnia príslušný formulár a s prideleným kódom (platí takisto jeden rok ako čitateľský preukaz) si môžu na obmedzený čas „vypožičať“ digitálne médiá (e-knihy, audiozáznamy, e-dokumenty). Požičanie v tejto službe znamená, že si ten-ktorý e-materiál čitateľ stiahne. Po uplynutí výpožičnej lehoty sa však dokument už nedá otvoriť.

Okrem tejto činnosti poskytuje knižnica zvlášť služby aj knihovníkom. Spolupracuje s knižnicami, profesionálnymi organizáciami (Slovenská asociácia knižníc, Spolok slovenských knihovníkov), podporuje výmenu skúseností nemeckých a slovenských knihovníkov, študijné cesty, výmenné pobyty knihovníkov a informačných pracovníkov, organizuje odborné podujatia, semináre, konferencie, workshopy a pod. Pre odborníkov sústreďuje knižnica na svojej stránke informácie na tému Knihovníctvo v Nemecku, kde knihovníci nájdu odborné články a linky k vybraným témam.

V súčasnosti sa knižnica podieľa – ako ma informovala zodpovedná vedúca pracoviska PhDr. Sylvia Neisser Kováčová – na príprave medzinárodnej konferencie, ktorá by mala predstaviť verejnosti digitálnu mestskú knižnicu Cassovia Digitalis. Na budúci rok, keď sa Košice stanú Európskym hlavným mestom kultúry, mala by bezplatne online sprístupniť vyše 100 tis. digitálnych strán novín, časopisov, kníh, pohľadníc, kalendárov a iných dokumentov o Košiciach a z Košíc. Iniciátorom tohto projektu je mníchovský spolok Digitálne fórum strednej a východnej Európy, ktorý chce prezentovať bohatú kultúru, históriu a multietnickú a viacjazyčnú podobu mesta

vytvorením digitálnej mestskej knižnice v spolupráci s ďalšími inštitúciami zo Slovenska, Maďarska a Rakúska.

Rôznorodá a najmä užitočná činnosť knižnice a informačného strediska Goetheho inštitútu je prínosom nielen pre používateľov knižnice, milovníkov nemeckej literatúry a reálií, ale aj pre knihovníkov, ktorí z poskytnutých možností za desaťročia len získali. Žiadne iné zahraničné kultúrne stredisko pre knihovníkov a informačných pracovníkov a knižnice celkovo toľko ne spravilo.

*Knižnicu navštívila PhDr. L. Čelková
L.celkova@chello.sk*

INFORMÁCIE

ANTON BERNOLÁK – TOVARIŠTVA NAJVATŠÍ RIDIČEL

250. výročie narodenia významného jazykovedca, buditeľa, zakladateľa Slovenského učeného tovarišstva Antona Bernoláka je jedinečnou príležitosťou pripomenúť si odkaz našich národovcov pre nás – súčasníkov. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pripravila pri tejto príležitosti sériu podujatí.

7. novembra 2012 v čitárni knižnice predstavila najnovšiu knihu Mariána Tkáča, predsedu Matice slovenskej. Marián Tkáč je autorom mnohých kníh faktu a historizujúcej beletrie. V knižnici sa rozprávalo o románe *Bernolák*, ktorý vyšiel vo Vydavateľstve Matice slovenskej ako druhá kniha v novej edícii Slovenské príbehy. Prvou bola kniha *Päť slovenských rodov*, ktorej autorom je tiež Marián Tkáč. Publikum zaujal svojím rozprávaním o viacvrstevnatosti svojich záujmov. Hostom prezentácie bol aj literárny historik Augustín Maťovčík, riaditeľ Biografického ústavu SNK. Vo svojom príhovore sa snažil účastníkom ozrejmiť, v čom spočíva význam tejto publikácie, priblížil obsah a podčiarkol, že román má čitateľsky pritažlivú detektívnu zápletku. Knihu do sveta čitateľov a kníh slávnostne uviedol Tibor Mikuš, predseda Trnavského samosprávneho kraja. Vyjadril uznanie autorovi a ubezpečil ho, že aj naďalej sa bude snažiť o zvyšovanie národného povedomia ľudí žijúcich v trnavskom kraji.

Publikum bolo účastné aj na slávnostnom akte ocenenia Margaréty Partelovej za dlhoročnú aktívnu prácu v Miestnom odbore Matice slovenskej. Z rúk Mariána Tkáča

prevzala Zlatú medailu Matice slovenskej.

Druhou aktivitou na počesť Antona Bernoláka je výstava Anton Bernolák a bernolákovské hnutie, ktorú pripravila Slovenská národná knižnica, jej autorom je Augustín Maťovčík. Výstava bola v čitárni Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave prístupná verejnosti od 7. do 30. novembra 2012. Bola určená širokej verejnosti, deťom, mládeži i dospelým. Na malom priestore 16 panelov sa návštevníci oboznámili so životom a dieľom A. Bernoláka, s jeho odkazom a nasledovníkmi.

Medzi súputníkov A. Bernoláka patril aj Juraj Fándly, ktorý bol v Slovenskom učenom tovarišstve popri A. Bernolákoví „dohlídač kassi tovarišskej“. Od roku 2007 naša knižnica nesie meno Juraja Fándlyho. Obidve kľúčové osobnosti Slovenského učeného tovarišstva si knižnica pripomenula aj medailónmi na svojej webovej stránke.

Úctu k tradíciám a národné čítanie treba prebúdať už u detí. Preto Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave zaradila do svojich aktivít na počesť A. Bernoláka literárne vychádzky Po stopách Antona Bernoláka. Uskutočnili sa počas letných akcií Prázdniňového superklubu, ale i v jesenných mesiacoch. Zúčastnili sa na nich nielen deti, ale aj ich rodičia či starí rodičia. Putovanie malo svoje zakončenie v Spolku svätého Vojtecha v Trnave, kde sa im odhalilo veľa dosiaľ pre nich utajených priestorov.

Tak trochu vážny, ale zároveň aj zábavný

bol program literárneho klubu Fórum humoristov. Program pod názvom „Máte moje slovo! Anton Bernolák a jeho tovariši, si mohli pozrieť nielen návštevníci Veľtrhu pre seniorov v Trnave, ale i milovníci literatúry na medzinárodnom knižnom veľtrhu Bibliotéka 2012 v bratislavskej Inchebe. Moderátori Eva Jarábková-Chabadová a Peter Dobák uviedli ďalších autorov, ktorí sa uchádzali o členstvo v učennom tovarišstve. Antona Bernoláka stvárnil Palo Lančarič. So svojimi zdravicami prišli poetka Beata Vargová-Kuracinová, pridala aj pár „trnavlík“ a Karol Bodorik s básňou *Bernolák, trnavský budzytel*. „Echtovná Trnavčanka“ Janka Blašková sa zamyslela nad tým, prečo sa k soche A. Bernoláka v Trnave nastahovali bezdomovci. Makar Mrva oboznámil všetkých so svojim pátraním nielen po

rodnom dome svojej ženy, ale i po rodnom dome Bernoláka v Slanici. Trnavčína znela aj v hudobných vstupoch Kajca Bodorika a Mariána Makara Mrvu – v piesňach z CD *Krásny zapadáak*, ktorých texty napísal ďalší trnavský tovariš Benjamín Škrekó.

Odkaz za všetkých tovarišov vyjadrila Beata Vargová-Kuracinová: „Urodzený pán Bernolák, scem vám povedat, že o trnavčínu sa nemosite báť. Prežíva medzi ludma v domácnoscách, na ulicách, v šenkoch, na futbále, ve ftiPOCH, skrátka šadze, dze se dá. Krivdu a útlak pocicujeme akurát ve školách a úradoch, dze nás núca vyprávát a čo je ešče horšie aj pisat s tú ich štúrofčinu.“

Benjamína Jakubáčová,

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

bjakubacova@kniznicatrnava.sk

LITERÁRNY LUČENEC 2012 – SLÁVNOSTNÉ VYHODNOTENIE: TEN KTO RAZ OCHUTNAL KÚSOK LITERATÚRY, TEN SA JEJ UŽ VIAC NEVZDÁ

Banskobystrický samosprávny kraj – Novohradská knižnica, Slovenská asociácia knižníc a Mesto Lučenec dňa 14. novembra 2012 slávnostne ocenili amatérskych autorov celoslovenskej literárnej súťaže vo vlastnej tvorbe, v poézii a próze, s názvom Literárny Lučenec 2012. Slávnostný akt ocenenia sa konal v Obradnej sále Mestského úradu v Lučenci.

Z počtu 95 súťažiacich, ktorí zaslali do súťaže spolu 194 prác, odborná porota oceniла 16 autorov v troch vekových kategóriách: deti, mládež a dospelí. Komisia udelila aj dve mimoriadne ceny, cenu riaditeľky knižnice a cenu primátorky mesta. Autor, ktorý získal cenu primátorky mesta, Peter Ballo, sa za neúčast na slávnostnom vyhodnotení li-

terárnej súťaže ospravedlnil listom, v ktorom nám poslal krásne vyznanie a poďakovanie. Odznelo v obradnej sieni a rozčítalo nejedného z účastníkov.

V závere slávnostného vyhodnotenia sme konštatovali, že sa podarilo naplniť poslanie a cieľ súťaže: prezentáciou vlastnej literárnej tvorby umožniť nadaným deťom, študentom i dospelým formou celoštátnej súťaže konfrontáciu s inými, poskytnúť možnosť rozvíjať ich talent a tvorivosť, podporovať ich v ďalšom umeleckom zameraní, umožniť získať nové poznatky a kontakty v oblasti literárnej tvorby.

*PhDr. Mgr. Daša Filčíková,
Novohradská knižnica v Lučenci
nlklučenec@stonline.sk*

*Prajem pekný jesenný deň všetkým,
ktorí nezabudli a práli sa túto milú
a krásnu udalosť!*

Ako sa hovorí, na zádatku všetkého je matka. Mama, Manja. A inak to nebolo ani v mojom prípade, keď mi veľmi vkusne naznačila, že by sa patrilo počas mojej neprítomnosti napísať aspoň pár slov. Ničto ako ospravednenie. Ja, ako to býva mojim dobrým zvykom, som však napísal niečo úplne iné – vyznanie.

Velmi ma mrzí, že tu nemôžem byť v tento krásny moment s Vami, ale okolnosti mi geografia ni tu, žiaľ, neumožňuje. V čisto chvilu prvej sekcii na Slovensko z Viedne, kde som prežil jednu noc, dva dni aj jeden úžasný koncert, ktorý som dostal ako darček k narodeninám. Ak môj kontraband prejde cez hranice, máte u mňa všetci kúsok Sachertortuorty.

Je to zvláštne, leno ráš som prestal svoje poviedky (sa do dvoch strán) – do Poviedky 2012 a do Literárneho Lučenca. Prvej som sa zúčastnil z čisto pragmatických dôvodov, ide o najväčšiu a najväčšiu literárnu súťaž na Slovensku a výhra v nej prináša veľké možnosti malým autorom, mimo iného zmlau na vydanie vlastnej knihy. Druhej som sa zúčastnil z čisto citových dôvodov. Pretože na tomto mieste som sa narodil. Pretože na tomto mieste, nech žijem kdekoľvek, som doma. Pretože milujem Lučenic. Jeho ľudí, ulice, svetla, vône, pachy, farby, sova... Pretože ak človek počúva, začuje medzi stenami starých unavených domov šepot o tom, že domov je iba jeden.

Obe súťaže som nakoniec vyhral. Obe ma tešia inak a zároveň rovnako. Obe mi dávajú krásny pocit, ktorý hovorí o tom, že písať je úžasné. Písať je cesta domov. Písať je les bez stromov. Písať je ten dôvod, prečo ste dnes tu. Počítava slová, ktoré som napísal o jednej ráno v Bratislave, ktoré teraz niekto číta v Lučenci, ktoré v tomto momente niekto čítá v sále... Žk sa bojíte o niektorých veciach hovoriť, robte to ako ja a pite. Ale veľa mi, ak som a niečo naučil počas svojho dvoasťdňového života, sú to dve veci: po prv, nikdy nejazdíte mäkové guľky v závodnej jedli a po druhé, môžete oklamať svojho neprateľa, priateľa, priateku, pani v trafike aj fúzno kuchárku v škole, ale nikdy nesklamete papier. Pretože ten papier ste vy. A každú sekundu, každú minútu vášho života sa na vás topia slová, vety a príbehy. Ste plný príbehov. Stačí počúvať, zorať do ruky pero a napísať všetko, o čom ste kedý myšlali...

Pretože svet, v ktorom nie je slovo, je tichý.

Ďakujem vám všetkým, že ste prítli a že ste mali trpezlivosť počúvať moje výlevy. Ďakujem mojim rodičom za to, že sa. Ďakujem ľúbojg osobe, ktoré predali toto kolokolmi vyznanie. A predovšetkým Ďakujem Literárnemu Lučencu, porotcom a všetkým, ktorí majú vo svojom živote miesto pre slovo. Ďakujem.

PS: cítim sa akoby som písal svoju poslednú vöfu.

PROPAGÁCIA, PROPAGÁCIA – KDE ŤA ĽUDIA BERÜ?

Prezentácia a zviditeľňovanie knižnice na verejnosti je dôležitou potrebou, priam nutnosťou. Pre slovenské knižnice je nezanedbateľným prvkom mať čo najnižšie náklady spojené s propagáciou ich aktivít a zároveň čo najviac oslovit' a zaujať používateľa. Súčasny web ponúka veľkú škálu free softvérov dostupných zadarmo, či už ide o textové, grafické softvéry, spracovanie videa. Problematika zorientovať sa v nich, naučiť sa pracovať hlavne s open source systémami zameranými na propagáciu a marketing a vedieť ich využiť ku kreatívnej tvorbe bolo cieľom podujatia *Nebojme sa open source softvérov alebo ako propagovať knižnicu kvalitne a lacno*. Podujatie zorganizovala Univerzitná knižnica Univerzity P. J. Šafárika. Toto stretnutie bolo možné usporiadať vďaka podpore Slovenskej asociácie knižnic, ktorá každoročne v rámci

programu Partnerstvo alebo spojme svoje sily podporuje aktivity svojich členských knižnic, zamerané na organizovanie odborných podujatí pre knihovnícku verejnosť.

Tak sa 25. októbra 2012 v Univerzitnej knižnici UPJŠ v Košiciach na Moyzesovej ul. č. 9 stretli knihovníci všetkých typov knižnic Košického a Prešovského kraja na celodennom odbornom seminári s praktickými ukázkami (Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, Zemplínska knižnica v Trebišove, Podtatranská knižnica v Poprade, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, Krajská knižnica L. Štúra vo Zvolene, Akademická knižnica Vysokej školy bezpečnostného manažmentu v Košiciach, Univerzitná knižnica Katolíckej univerzity v Ružomberku, Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach).

Zo širokej ponuky ktorú ponúka internetové prostredie, prednášajúca Mgr. A. Dohovičová z Knižnice P. O.Hviezdoslava v Prešove vytypovala na začiatok dva softvéry – Inkscape a Picasa. *Inkscape* je kvalitný editor vektorovej grafiky, ktorý je výbornou alternatívou k plateným programom Corel Draw či Adobe Illustrator. *Picasa* je voľný program slúžiaci na úpravu a zdieľanie obrázkov a fotografií, na tvorbu koláží, albumov či videa. Ako Mgr. Dohovičová povedala, rozhodla sa naučiť účastníkov chytať ryby – t. j. naučiť sa hľadať. A nielen to. Aké rozlíšenie je potrebné na tvorbu plagátov, ako je možné kombinovať rastre, vektory, písmo, aké režimy sa najčastejšie používajú v grafike, ako najideálnejšie odovzdať do tlače vytvorený produkt vo formáte Pdf, aby sa zachovalo rozloženie, farba, písmo.

Teoretická časť bola len zlomkom seminára, väčšia časť bola smerovaná k získaniu praktických zručností. Úlohou knihovníkov bolo vytvoriť plagát a video. Ako sa na seminári zdôrazňovalo, dôležitá je vizualizácia myšlienky, najdôležitejší je nápad a schopnosť hľadať inšpiráciu aj na webe. Podstatnou vecou, ktorú treba mať na zreteli pri práci s voľnými zdrojmi, je bezpečnosť počítača. Zaznelo odporúčanie pozrieť si najprv recenzie na softvér a neshahovať ho z neoverených stránok.

Okrem týchto grafických softvérov mali účastníci možnosť oboznámiť sa s nástrojmi potrebnými na tvorbu webu, nakoľko mnohé, najmä verejné knižnice nemajú dostatok finančných prostriedkov na vytvorenie vlastnej webovej stránky prostrední-

ctvom dodávateľskej firmy. *Joomla* – open source systém pre tvorbu webu, je jednou z možností, ako mať kvalitnú, prehľadnú a peknú stránku. V tomto systéme sú vytvorené aj portály, ako napr. *Do knižnice* (www.dokniznice.sk), *Tlačová agentúra knižníc* (<http://tak.dokniznice.sk/>), *Obecná knižnica* (www.obecna.kniznica.sk).

Na záver Mgr. Dohovičová ako vášnivý vyznávač „googlovského“ fenoménu poukázala na viaceré aplikácie, ktoré Google zdarma poskytuje a ktoré môžu pomôcť knihovníkom pri ich každodennej práci. V tej sa už dávno stali bežnou, nepostrádateľnou súčasťou.

Okrem praktických rád získali účastníci seminára pomocný materiál, v ktorom boli odkazy na vytypované webové stránky. Našli v nich nielen samotné free softvéry, ale aj návody ako s nimi pracovať, kde nájsť zaujímavé obrázky, typy písma, online editory (napr. sťahovanie softvérov www.slunecnice.cz, získanie obrázkov www.freepik.com, online editor www.pixlr.com, tvorba webu www.joomla.org a mnohé iné).

Seminár sa stretol s veľmi pozitívnym ohlasom a záujmom o nadstavbové, pokračujúce organizovanie takýchto typov podujatí. Zúčastnení knihovníci rozvinuli a posilnili vlastné schopnosti v oblasti propagácie knižnice, i keď široký záber a málo časového priestoru dalo nahliadnúť iba do časti danej problematiky.

*Ing. Eva Matušovičová,
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach
eva.matusovicova@upjs.sk*

13. ročník konferencie, Praha, Národní archiv 28. – 29. novembra 2012

13. ročník úspešnej konferencie riadenej taktovkou odborného garanta PhDr. Víta Richtera, predsedu SKIP (Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR), otvorila PhDr. Eva Drašarová CSc., riaditeľka Národního archivu. Jej úvodné slová, ktoré charakterizovali konferenciu ako tvorivú dielňu riešiacu témy ako napr. zhodnotenie zdigitalizovaných dát, ich ukladanie, dlhodobé uchovávanie a sprístupňovanie, ich využívanie, ale i mapovanie najnovších trendov v tejto oblasti, sa jednoznačne naplnili. Konferencia sa roky teší veľkej pozornosti odbornej verejnosti zastúpenej značným počtom účastníkov. Ten, tento rok dosiahol ich počet 300, čo je pre podujatie tohto typu úctyhodné číslo. Na konferencii odznelo 31 príspevkov, z ktorých každý znamenal zaujímavý prínos pre mapovanie problematiky v danej oblasti.

Napriek tomu, že konferencia bola svojou tematikou zasadená do českého prostredia, prezentované príspevky podrobne mapovali témy a problematiku, ktorá môžu byť veľkou inšpiráciou pre riešenia aj v slovenskom prostredí. Treba ešte poukázať na to, že aby strategické riešenia fungovali a boli dlhodobou udržateľné, je potrebné, v neposlednom rade, zabezpečiť aj vysoký stupeň spolupráce všetkých typov fondovo – pamäťových inštitúcií.

Veľmi zaujímavou a z hľadiska dlhodobých stratégií inšpiratívnou bola prezentácia s názvom *KNIHOVNY.CZ aneb dostupnost digitálního světa kdykoli, odkudkoli a kdekoli* (Bohdana Stoklasová). Témou prednášky

bol najmä projekt s názvom Centrální portál českých knihoven (ďalej Portál), jeho predstavenie, jeho vzťah k iným projektom, činnosť Portálu počas roku 2012, resp., čo bude ďalej. Súvisiacou témou bola Koncepcia rozvoja knižníc na roky 2011 – 2015. V nej už bolo zadefinované, že do roka 2015 získanie dokumentov či už v tlačenej alebo digitálnej forme bude súčasťou poskytovania komplexných služieb, ktoré by mal byť schopný zabezpečiť každý knihovník a každá knižnica cez jednotné rozhranie. Aj keď v roku 2015 už centrálny portál dostupný bude, knižničné systémy budú stále v heterogénnom prostredí, zdieľanie informačných zdrojov, zdieľanie identít, online platby, úroveň MVS a DDS budú stále na priemernej úrovni. Preto možno pri týchto cieľoch hovoriť o vzdialenom horizonte roka 2020.

Prezentovaný centrálny Portál by mohol byť teda výhľadovo v plnej prevádzke okolo roka 2020. Portál by mal priniesť spoločný knižnično-informačný systém s jednotným rozhraním, vzájomné zdieľanie zdrojov – vyriešenie autorských práv, koordináciu pri nákupe informačných zdrojov, zdieľanie identít, ale aj finančných zdrojov a pod. Cieľom projektu má byť najmä zvýšenie kvality a dostupnosti služieb, ľahšie vyhľadávanie a získavanie informácií, najmä zlepšenie dostupnosti digitálnych dokumentov prostredníctvom vzdialeného prístupu a pod. Portál by mal zaviesť jednotné rozhranie aj pre online platby pre prístup k autorsky chráneným dokumentom a službám v knižniciach. Na prednáške boli prezentované aktuálne úlohy súvisiace s budovaním Portálu pre rok 2013. Dôležité

sú aj otázky financovania: tie v súčasnosti na uvedený projekt spolu s JIB predstavujú zatiaľ len cca 6 mil. Kč. Ďalšie informácie možno nájsť na: <http://www.knihovny.cz/>.

Ďalšou zaujímavou prezentáciou, ktorej sa oplatí venovať pozornosť, bola prednáška s názvom *Projekt INTERPI: harmonizácia pravidiel, štandardov a postupov aplikovaných v pamäťových inštitúciách* (Marie Balíková, Národní knihovna ČR – Miroslav Kunt, Národní archiv – Ivo Šulc, Státní okresní archiv Chrudim). Prezentovaná bola tvorba znalostnej databázy inštitúcií – objektovo orientovaný prístup – t. j. zapúzdrené dáta (čiže, nie relačný prístup). V prednáške sa rozoberali základné prvky ako napr. entita, vzťahy medzi nimi, rôzne atribúty a typy entít, resp. ich delenie na triedy a podtriedy a pod.

Národná digitálna knižnica (NDK) po roku a ako ďalej (Jan Mottl, AiP Safe s.r.o.). V prednáške odznali informácie o projekte, ktorý, ako bolo prezentované, pokračuje podľa plánu. Boli prezentované technológie, infraštruktúra, ale i pilotná prevádzka NDK, ktorá končí 31. 12. 2012. Autor v prednáške riešil aj certifikáciu ISO 16363:2012 a vytvorenie novej špecifikácie pre NDK. Model OAIS podľa normy ISO 14721:2012 vytvorili pracovníci NASA, nielen na ukladanie zdigitalizovaných dokumentov, ale prístup k akýmkoľvek digitálnym dátam. Hlavným cieľom projektu NDK je zdigitalizovať 26 miliónov strán dokumentov.

Za pozornosť stála aj prednáška s názvom *Systém Kramerius ako riešenie pre Českú digitálnu knižnicu* (Martin Lhoták, Knihovna AV ČR), ktorá priniesla komplexný pohľad na strategické riešenie digitalizácie a prístupňovania digitálnych dokumentov v ČR. Prednáška priniesla aj pohľad na systém

Kramerius a jeho vývoj: medzi rokmi 2003 – 2009 Kramerius verzia 3.3.1; medzi rokmi 2009 – 2012 Kramerius verzia 4, spolu s repositárom (systém Fedora, spolupráca s firmou INCAD), ako aj pohľad do budúcnosti: roky 2013 – 2015, Kramerius verzia 5. Spolupracujúce inštitúcie: NK ČR, KNAV, MZK, NTK, NLK. Hlavným cieľom je zastrešiť viaceré digitálne knižnice pod spoločnú Českú digitálnu knižnicu (Česká digitální knihovna -ČDK). ČDK zabezpečí agregovanie harvestovaného obsahu, jedno spoločné vyhľadávanie ako aj prezentačné rozhranie, harvestovanie metadát a dynamické sprístupňovanie plných textov. ČDK bude aj zároveň agregátor a spolupracovník s Europeanou. Projekt má tri podciele – Kramerius – sprístupnenie digitálnych dokumentov, RDFflow – sledovanie workflow, ProArc – produkčné a archivačné systémy – dodržiavanie štandardov, ktoré sú vyhlásené NK. Projekt je financovaný z NAKI (MK ČR, 2012 – 2015, Program aplikovaného výskumu a vývoja národnej a kultúrnej identity). Autor v rámci prednášky ilustroval aj prepojenie ČDK s inými projektami.

Zaujímavé informácie a myšlienky priniesla aj prezentácia *Repozitáre v pamäťových inštitúciách – áno či nie?* (Tereza Simandlová, Bohdana Frantíková, Národní technická knihovna). Digitálny repositár je miesto, kde možno nájsť publikované, nepublikované materiály, rôzne typy dokumentov a pod. V ČR už existuje viacero inštitúcií, ktoré prevádzkujú repositáre, napr. aj NTK od r. 2010 prevádzkuje repositár na systéme INVENIO. V prezentácii boli ukázané aj príklady viacerých repositárov. Repozitár bol definovaný ako výkladná skriňa inštitúcie, ako pamäť, dôvod k zmene, nástroj na komunikáciu s

používateľmi, ale aj ako brána do sveta a prezentácia vlastných zbierok. Repozitár je možné spojiť s knižničným systémom pre zber informácií o publikačnej činnosti.

Tritius – nový univerzálny knižnično-informačný systém v službách pamiatkovej starostlivosti (Pavel Hájek, Národní památkový ústav v Českých Budějovicích – Jiří Šilha, Lanius s.r.o.). Nový KIS Tritius – ide o webovú aplikáciu, ktorá okrem výbornej používateľskej dostupnosti ponúka aj širokú škálu aplikácie rôznych webových služieb a možností. Tritius je multifunkčný nástroj na spracovanie dokumentových fondov inštitúcie, odborných knižníc, historických fondov a pod. (modul Carmen – elektronický katalóg), ale aj pre zdieľanie používateľov. Systém pracuje s formátom MARC 21 (pri holdingoch ponúka väčšie možnosti). Tritius vyvíja firma Lanius, tvorca systému KIS Clavius, kde deklaruje, že vývoj systému pokračuje a obidva systémy budú synchronizované, Tritius má však širšie využitie v pamäťových inštitúciách.

Veľmi podnetnou bola aj prednáška *Použitie identifikátorov URN:NBN v prostredí ČR* (Ladislav Cubr, Zdeněk Vašek, Národní knihovna ČR.) URN:NBN Resolver je aplikácia, ktorá umožňuje pridelenie, evidenciu, správu a vyhľadávanie trvalých identifikátorov URN:NBN pre digitálne (digitalizované/e-born) dokumenty. Resolver udržiava informácie pridružené k týmto identifikátorom, najmä základné bibliografické a technické údaje. Aplikácia, dostupná na <https://resolver.nkp.cz>, je určená len pre identifikátory URN:NBN vzniknuté v českom prostredí (začínajúce prefixom **urn:nbn:cz**). Resolver je primárne len sprostredkovateľská služba, digitálne dokumenty nespístupňuje priamo, ale poskytuje URL odkazy na vlastné doku-

menty v digitálnych knižniciach. Autoritou pre pridelenie URN:NBN:CZ je Národní knihovna ČR, ktorá priraduje tieto identifikátory s využitím aplikácie.

Jednu z najaktuálnejších tém priniesla, a aj pre Slovensko veľmi inšpirujúca je prednáška s názvom *Novela autorského zákona – informácie o stave prípravy* (JUDr. Adéla Faladová, Ministerstvo kultury ČR). Autorka sa osobne konferencie nezúčastnila, nakoľko práce na novele autorského zákona (AZ) vrcholia, prednášku odprezentoval Vít Richter. Ten účastníkov konferencie podrobne oboznámil so všetkými navrhovanými zmenami v AZ ČR ako aj s navrhovanými modelmi spolupráce a riešením dohôd s autormi – či už s jednotlivcami alebo kolektívnymi správcami autorských práv. Téma AZ sa netýka len knižníc, ale aj všetkých fondovo – pamäťových inštitúcií. A ako odznelo z úst prednášateľa – ak sa podarí predloženú novelu schváliť, pôjde o jeden z najvyspelejších a najlepších AZ v európskom regióne. Preto odporúčame uvedenú prezentáciu ako veľmi zaujímavú a je potrebné si ju podrobne pozrieť celú v plnom znení, nakoľko sa jedná už o znenie, ktoré by malo byť schválené.

V tejto súvislosti dávame do pozornosti linku, kde budú publikované a prístupné všetky prezentácie v plnom znení: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/13.-konference-archivy-knihovny-muzea-v-digitalnim-svete-2012>.

PhDr. Mária Žitňanská
Mgr. Michal Sliacky, Centrum vedecko-
-technických informácií SR v Bratislave
Maria.zitnanska@cvtisr.sk
Michal.sliacky@cvtisr.sk

BILANCUJEME ŠEŠŤ ROČNÍKOV MEDZINÁRODNEJ KONFERENCIE ŠKOLSKE KNIŽNICE AKO INFORMAČNÉ A KULTÚRNE CENTRÁ ŠKÔL / SUMMING-UP SIX YEARS OF INTERNATIONAL CONFERENCE „SCHOOL LIBRARIES AS INFORMATION AND CULTURAL CENTRES AT SCHOOLS“

Abstract: *Since the year 2007, Methodical centre for school libraries of the Slovak Pedagogical Library in Bratislava has organized annual international conferences with the title mentioned above. The aim of the conference is to define both particularity and problems of school libraries, as well as to facilitate exchange of experience and to support cooperation mainly among Czech and Slovak libraries. Topics of the conferences and projects realized during the period are presented.*

Keywords: *school libraries; international conferences; Czech – Slovak cooperation*

Kľúčové slová: školské knižnice; medzinárodné konferencie; česko-slovenská spolupráca

Rovnako ako každý rok, tak aj tento rok sa druhý májový štvrtok konala medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl. V tomto roku už bola šiesta v poradí.

Po prvýkrát sa medzinárodná konferencia uskutočnila v roku 2007. Metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice ju zorganizovalo s cieľom charakterizovať špecifiká a úskalia činnosti školských knižníc, odovzdať si praxou overené dobré skúsenosti, vzájomne sa obohatiť o nové informácie a rozvinúť užšiu spoluprácu medzi slovenskými a českými odborníkmi z pedagogickej a knihovníckej oblasti. Medzinárodná konferencia bola určená predovšetkým školským knihovníkom, riaditeľom základných a stredných škôl a ostatnej pedagogickej a knihovníckej verejnosti.

Prvých päť ročníkov medzinárodnej konferencie sa konalo pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Šiesty ročník bol organizo-

vaný už v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVŠ SR). Počas šiestich ročníkov medzinárodnej konferencie odznelo 56 prednášok v slovenskom a českom jazyku pre 700 účastníkov zo Slovenskej republiky a Českej republiky. Témy prednášok boli rozdelené na štyri hlavné a päť doplňujúcich.

Hlavné témy prednášok

Analyza stavu školských knižníc v Slovenskej republike

V rámci prvej témy odzneli najskôr informácie o zbere a spracovaní štatistických údajov, ktoré uviedli školské knižnice vo Výkaze o školskej a akademickej knižnici škôl (MŠVVŠ SR) 10-01 za príslušný kalendárny rok. Ďalej boli prezentované údaje o počte škôl a školských knižníc, o knižničnom фонде, o používateľoch, o výpožičkách, o podujatiach pre používateľov, o informačných technológiách, o personálnom zabezpečení a financovaní

školských knižníc s doplňujúcim komentárom za daný kalendárny rok. Podkladom pre uvedený komentár boli právne normy, metodické odporúčania, interné správy, odborné konzultácie metodického centra Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice, informácie z webového portálu InfoLib, príspevky z printových a elektronických médií, telefonické prieskumy vo vybraných školských knižniciach, vyžiadané doplňujúce informácie zo školských knižníc, vyžiadané informácie z regionálnych knižníc o spolupráci pri príprave ich vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí so školskými knižnicami alebo realizovaní podujatí pre žiakov základných a stredných škôl vo svojich priestoroch. Prednášky každoročne uzatvárali informácie o činnosti metodického centra SPK pre školské knižnice, a to najmä informácie o poskytovaní odborného poradenstva školským knihovníkom a riaditeľom základných a stredných škôl, o tvorbe metodických materiálov uľahčujúcich odbornú prácu školským knihovníkom, o organizovaní odborných seminárov zameraných na elektronizáciu školských knižníc, o spolupráci na rozvojovom projekte MŠVVŠ SR *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*, o publikačnej, prednášateľskej a propagačnej činnosti, o celoslovenských a medzinárodných projektoch zameraných na podporu zvyšovania čitateľskej gramotnosti žiakov základných a stredných škôl.

Stav školských knižníc v Českej republike

V rámci druhej témy českí odborníci z oblasti knihovníctva komentovali informácie o stave školských knižníc, o budovaní školských študijných a informačných centier

ako moderných foriem školských knižníc v základných a stredných školách, o spolupráci školských knižníc s verejnými knižnicami v Českej republike. Takisto bola podrobne odprezentovaná história a činnosť Národnej pedagogickej knižnice J. A. Komenského v Prahe a predovšetkým jej projekt *Centrum pre školské knižnice*.

Čitateľská a informačná gramotnosť a mediálna výchova

V rámci tretej témy sa všetky prednášky zaoberali významom, cieľmi, organizáciou a začlenením čitateľskej a informačnej gramotnosti a mediálnej výchovy do výchovno-vzdelávacieho procesu školy a do školského vzdelávacieho programu. Na jednej strane boli účastníci oboznámení so spôsobmi a metódami realizácie čitateľskej a informačnej gramotnosti a mediálnej výchovy v českých a slovenských školských knižniciach. Na druhej strane boli informovaní o začlenení čitateľskej gramotnosti do vyučovacích predmetov v základných a stredných školách a taktiež oboznámení so štandardami informačnej gramotnosti pre jednotlivé ročníky 1. stupňa základnej školy v Slovenskej republike. Na konkrétnych príkladoch dve české školy, a to ostravská základná škola a príbramské gymnázium, odprezentovali plán podpory čítania a čitateľskej gramotnosti vo svojich školských knižniciach, ktorý mali zároveň zapracovaný do svojich školských vzdelávacích programov.

Prezentácia zmodernizovaných školských knižníc

V rámci štvrtej hlavnej témy devätnásť základných a stredných škôl najskôr stručne

odprezentovalo premenu svojich klasických školských knižníc na multifunkčné školské knižnice vďaka finančnej podpore MŠVVŠ SR v rámci rozvojového projektu *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*. Následne informovali o aktivitách, ktoré realizovali počas daného školského roka s cieľom rozšíriť vedomosti žiakov, rozvinúť ich informačné schopnosti a zručnosti, upevniť ich čitateľské návyky. Na záver svojej prezentácie detailne popísali priebeh víťazných podujatí v rámci Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc za daný kalendárny rok.

Ako už bolo povedané, hlavné témy prednášok medzinárodnej konferencie dopĺňali *vedľajšie témy*, a to tieto:

Prezentácia knižničných podujatí na podporu čítania žiakov na Slovensku a v Českej republike

V rámci tejto témy boli prezentované konkrétne celoslovenské a zahraničné projekty, ktoré realizovali školské knižnice základných a stredných škôl na podporu čítania v oboch republikách. Prednášatelia zároveň na konkrétnych príkladoch demonštrovali, ako sa dajú využiť knižnično-informačné služby priamo vo vyučovaní alebo v mimoškolských aktivitách.

Prezentácia nástrojov online marketingu a spolupráca s médiami

V rámci uvedenej témy boli účastníkom priblížené nástroje masmediálnej a marketingovej komunikácie, vhodné pre sieť školských knižníc a taktiež aj prezentované konkrétne ukážky z praxe, ktoré by mohli školskí knihovníci využiť priamo v kniž-

ničnej práci.

Prezentácia možnosti používania bezpečného internetu a využívania nových technológií v školských knižniciach

V rámci prednášok na túto tému prednášateľa prezentovali možnosti používania bezpečného internetu a využívania nových technológií v školských knižniciach. Účastníkov oboznámili aj s históriou počítačových hier, ich významom a využívaním v školských knižniciach.

Komunitné aktivity

Na túto tému odznali dve prednášky, v rámci ktorých boli vysvetlené základné pojmy komunitného prístupu školy a školskej knižnice a objasnené vzťahy medzi školou, školskou knižnicou a verejnosťou. Prednášatelia taktiež názorne ukázali možnosti zapájania sa školskej knižnice do života obce v Slovenskej republike a Českej republike.

Vzdelávanie školských knihovníkov

Zamestnanci Metodicko-pedagogického centra z regionálnych pracovísk Banská Bystrica a Prešov vo svojich prednáškach poskytli informácie o možnostiach ďalšieho zvyšovania stupňa odbornej spôsobilosti školských knihovníkov v rámci aktualizáčného vzdelávania – akreditovaný vzdelávací program *Práca v školskej knižnici*.

Je vhodné ešte upozorniť na skutočnosť, že na medzinárodnej konferencii sa v rámci hlavnej témy *Analýza stavu školských knižníc* osobitná pozornosť venovala aj ***projektom na podporu čítania***, ktoré orga-

nizovalo metodické centrum SPK pre školské knižnice buď s finančnou podporou MŠVVŠ SR, alebo v spolupráci s Národnou pedagogickou knižnicou J. A. Komenského v Prahe, a to:

Súťaž o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice

V rámci prednášok odznali informácie, že súťaž organizuje od roku 2005 metodické centrum SPK pre školské knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc, ktorý sa oslavuje štvrtý októbrový pondelok daného kalendárneho roka. Osobnú záštitu nad súťažou preberá minister školstva, vedy, výskumu a športu SR. Cieľom súťaže je *zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici, k čítaniu a poznávaniu nového*. Tému súťaže každoročne vyhlasuje Medzinárodná asociácia školského knihovníctva (International Association of School Librarianship). Doteraz vyhlásila tieto témy: *Objavovanie dobrodružstva* (2005), *Čítanie. Poznávanie. Konanie* (2006), *Vzdelávanie podporované školskou knižnicou* (2007), *Čitateľská gramotnosť a vzdelávanie vo vašej školskej knižnici* (2008), *Školské knižnice: Veľký obraz – divadelné stvárnenie najzaujímavejšieho príbehu* (2009), *Rozmanitosť, náročnosť, pružnosť: Školské knižnice majú všetko – zorganizovanie najzaujímavejšieho vyučovacieho dňa* (2010), *Školské knižnice pripravujú žiakov na život* (2011), *Školské knižnice: Kľúč k minulosti, prítomnosti a budúcnosti* (2012). Jadro podujatí tvoria napríklad literárne kvízy, dramatisácie rozprávok, literárne pásma o slovenských spisovateľoch, tvorivé dielne, v rámci ktorých žiaci najčastejšie ilustrovali roz-

manité texty, kreslili komiksy, písali básne, vyrábali plagáty oboznamujúce so životom a tvorbou významných svetových alebo slovenských osobností, literárne exkurzie, besedy so slovenskými alebo zahraničnými spisovateľmi, deň otvorených dverí. Školské knižnice pozývali na svoje podujatia všetkých členov svojich školských komunit, rodičov žiakov, starých rodičov, zástupcov zriaďovateľov škôl (najčastejšie starostov obcí), zástupcov dedinských farností, obecných či mestských poslancov, knihovníčky z obecných alebo mestských knižníc. Na propagáciu podujatí využívali najčastejšie nástenky, plagáty, samostatné pozvánky rodičom žiakov, predstaviteľom miestnych komunit, zriaďovateľom škôl; školské časopisy, webové sídla škôl či obcí, školský rozhlas alebo školské televízne štúdiá, prípadne obecný rozhlas, ako aj regionálne či celoslovenské printové a elektronické médiá. V rokoch 2005 až 2011 sa súťaže zúčastnilo 1857 školských knižníc. Celkovú sumu 27 104 € si rozdelilo 53 víťazov. Za získané finančné prostriedky si zakúpili knihy do svojich knižničných fondov.

Rozvojový projekt MŠVVŠ SR Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc

Účastníci medzinárodnej konferencie boli v rokoch 2007 až 2010 a v roku 2012 taktiež informovaní o rozvojovom projekte MŠVVŠ SR. Cieľom tohto projektu bolo podporiť aktivity zamerané na elektronizáciu vnútorných knižničných procesov, aplikáciu informačných a komunikačných technológií, skvalitnenie knižnično-informačných služieb, oživenie akvizičnej činnosti

a zvyšovanie čitateľskej kultúry žiakov. Do rozvojového projektu sa počas piatich rokov jeho realizácie prihlásilo 2059 základných a stredných škôl. Z uvedeného počtu bolo podporených 584 základných a stredných škôl celkovou sumou 1 849 277,30 €.

Česko-slovenský projekt *Záložka do knihy spojuje školy*

Na medzinárodnej konferencii počas ostatných troch rokov odzneli aj detailné informácie o česko-slovenskom projekte *Záložka do knihy spojuje školy*, ktorý organizovalo metodické centrum SPK pre školské knižnice v spolupráci s Národnou pedagogickou knižnicou J. A. Komenského v Prahe v októbri 2009 až 2011, v Mesiaci školských knižníc. Cieľom projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými a strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek. Žiaci vyrábali záložky na vyučovacích hodinách, v rámci krúžkovej činnosti, v školskom klube detí alebo doma. Mnohé školy k samotným záložkám pribalili do balíka školské časopisy, bulletiny o škole, reklamné predmety, rozprávkové knihy alebo fotografie žiakov, ktorí sa zúčastnili projektu. Niektoré školy si na základe vzájomnej dohody vymenili záložky pri osobnej návšteve zástupcov škôl. Výmena záložiek prispela k nadviazaniu nových priateľských vzťahov medzi českými a slovenskými partnerskými školami, podporila nielen záujem žiakov o čítanie, ale taktiež rozvinula ich tvorivé schopnosti. V mnohých prípadoch prispela i k zvýšenej návštevnosti školských knižníc. Prínosom projektu v posledných dvoch rokoch bola aj zvýšená účasť žia-

kov zo špeciálnych škôl, ktorí mohli naplno uplatniť svoju manuálnu zručnosť. Do troch ročníkov sa zapojilo 300 českých škôl s celkovým počtom 28 911 žiakov a 1052 slovenských škôl s celkovým počtom 115 152 žiakov. I napriek veľkému záujmu slovenských škôl o ďalšiu spoluprácu s českými školami bol na návrh českého partnera projekt ukončený. Z jeho strany bol vyhodnotený ako „prežitý“ a „nasýtený“ projekt. Ako náhradu za tento projekt sa rozhodlo metodické centrum SPK pre školské knižnice v roku 2012 realizovať celoslovenský projekt pod názvom *Záložka do knihy spája slovenské školy*.

Je vhodné poznamenať, že od roku 2009 bolo súčasťou programu medzinárodnej konferencie aj slávnostné ocenenie víťazov spomínanej *Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* zástupcom MŠVVŠ SR a zástupcom Slovenskej pedagogickej knižnice.

Záverom možno konštatovať, že medzinárodná konferencia vytvára dôstojnú platformu pre školské knižnice, na ktorej môžu hovoriť o svojich skúsenostiach pri poskytovaní knižnično-informačných služieb a realizovaní vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí a zároveň sa môžu podeliť o dobré príklady z knižničnej praxe, ako aj zoznámiť sa s novými možnosťami využívania nových technológií a marketingových nástrojov. Je všeobecne známe, že zapálené vystúpenia mnohých školských knihovníkov, ktorí informovali na medzinárodnej konferencii o modernizácii svojich knižníc a skvalitnení ich činnosti, sa stali

stimulom pre úsilie ostatných školských knihovníkov. Organizátori medzinárodnej konferencie môžu s hrdosťou povedať, že každoročne dostávajú od jej účastníkov ďakovné maily za skvele zorganizované

podujatie, ktoré má pre nich hlboký význam a zmysel.

Mgr. Rozália Cenigová,
Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave
rozalia.cenigova@spgk.sk

KONFERENCIA DIGITÁLNA KNIŽNICA S PODNÁZVOM KNIŽNICE 2015-2030 (JASNÁ POD CHOPKOM 22.-24. OKTÓBRA 2012) / DIGITAL LIBRARY CONFERENCE WITH ADDITIONAL TITLE LIBRARIES 2015-2030 (JASNÁ POD CHOPKOM, OCTOBER 22-24, 2012)

Abstract: *Information on international conference aimed at global trends in library science. Reflection of the trends in different types of libraries, creation and work of digital libraries. Attention was paid to technological and legal issues of the process.*

Keywords: *digital library; international conferences*

Kľúčové slová: *digitálna knižnica; medzinárodné konferencie*

Nové vízie, nové trendy a nové výzvy. Naše knižnice sú na začiatku tretieho tisícročia aj napriek všetkým technickým a technologickým vymoženostiam naďalej knižnicami poskytujúcimi tradičné a zabehnuté služby a postupy. Na tieto úvodné slová konferencie nadviazal prvý blok prednášok *Knižnice budúcnosti*, ktorý začal prezentáciou Dušana Katuščáka zo Žilinskej univerzity s názvom *Globálne trendy v knihovníctve*. Kto sú nositelia trendov? Určite sú to inštitúcie typu OCLC, IFLA, LIBER a pomenoval 10 top trendov v knižniciach, z ktorých za najdôležitejšie považuje zameranie na nové typy zdrojov, digitalizáciu unikátnych zbierok atď. Toto boli témy, ktorým sa podrobne venoval vo svojej prednáške.

Dáta pre knižnice budúcnosti, Dariusz Paradowski z Poľskej národnej knižnice. Okrem iného sa zameril na otázku, čo

bude rozhodujúce. Bude to jednak kvalita, množstvo sprístupňovaných dát, ako aj spôsob ich uchovávaní, dlhodobá ochrana a dlhodobý prístup. Rovnako dôležité je venovať pozornosť formátom na uchovávanie, stratégií a politike ochrany dát. Správne definovanie požiadaviek taktiež zohráva v tejto súvislosti dôležitú úlohu.

Veľmi podnetná a zaujímavá bola prednáška Tomáša Řeháka z Mestskej knižnice v Prahe s názvom *Verejná knižnica – má to cenu?* Firma musí pre akcionárov zmerať zisk, daňoví poplatníci musia mať pocit, že knižnica sa vyplatí, preto je potrebné vyhodnocovanie jednotlivých služieb, čo sa vyplatí, čo nie a čo je služba budúcnosti, aká je jej efektívnosť a pod. Zaujímavá bola v tejto súvislosti prezentácia vyhodnotenia dotazníkového prieskumu zameraného na prezentovanú tému.

Výročná správa Univerzitetnej knižnice za rok 2029, prednáška Alojza Androviča z Univerzitetnej knižnice v Bratislave, kde recesisticky ponímaná vízia fungovania vedeckej knižnice v budúcnosti bola v silnom kontraste s prednáškou Kateřiny Smutnej *Moravský zemský archív včera, dnes a zajtra*. Včera – obdobie hrozných priestorových podmienok – telesná práca ako súčasť archivárovej profesie, dnes starosť o 64 bkm archiválií a sídlo v novej budove 21. storočia, zajtra – starostlivosť o písomnosti súčasne s digitalizáciou archiválií.

Digitálne knižnice : lokálne a globálne, Alastair Dunning, Európska knižnica. Znižovanie rozpočtu, uprednostňovanie googlu používateľmi, menší záujem o tradičné zbierky. Ďalší z prednášateľov, ktorý sa zameral na to, čo je pre knižnicu v súčasnej dobe hrozbou, čo je skutočne dôležité a na čo by sa mala zamerať. V prvom rade zabezpečovanie prístupu k e-zdrojom, autentifikácia prístupu, filtrovanie informácií, pomoc v navigácii, povzbudzovanie k využívaniu služieb, digitalizácia špeciálnych zbierok. Poukázal na to, že všetky tieto služby vyžadujú profesionálnu pomoc a preto sme tu a pripravení. – *Úložné a serverové systémy budúcnosti*, Ladislav Divinec, Avnet. Vylepšenie klasického zápisu na magnetické médium pomocou laseru, to je to čo zaujalo, ako aj celá prezentácia technológií pre ukladanie dát z hľadiska možností v budúcnosti a ich využitia v našej oblasti.

Druhý deň konferencie bol venovaný téme *Technológie pre knižnice budúcnosti* a začal sa – ako inak - prezentáciou *Budúcnosť akademických knižníc*. Budeme ešte

stále potrební? od Blažeja Fereta z Knižnice Lodžskej univerzity, ktorý poukázal na nové organizovanie zdrojov a služieb, netradičné služby. Porovnával model knižnice v minulosti a teraz, prístupnosť zdrojov v elektronickej a printovej podobe, kde sme boli a kde sme.

E-booky v digitálnych knižniciach – technické riešenie a právne prekážky, Lukasz Mesek, Jagellovska knižnica. Podmienky, za akých môžu knižnice sprístupňovať v prísnej súvislosti s otázkami autorského zákona, veľmi zaujímavá prednáška konkrétneho praktického riešenia tejto problematiky na uvedenom pracovisku. - *Ako môžu nové výkonnosťné a evaluačné nástroje od spoločnosti Elsevier podporovať bádateľov a bádanie*, Piotr Golkiewicz, Elsevier. SCOPUS – trendy vo vede, kritériá pre hodnotenie pracovníkov, tímov, inštitúcií, časopisov. Možnosti vyhľadávania expertov prostredníctvom nástroja SciVal expert komunity. Profily autorov založených na komplexnej histórii ich publikovania a pod. Toto je len malá ukážka možností takýchto nástrojov od producenta bibliografickej a citačnej databázy SCOPUS. - Zaujímavá bola aj prezentácia *2015-2030: predpokladaný vývoj technológií a možné dôsledky pre knižnice*, Pavel Kocourek, Incad. Tradične výborná prednáška ostrieľaného prednášateľa – megatrendy a ich dopady na činnosť knižníc. Pozor! Argument free online bude zneužívaný na krátenie financií, je otázka, či sa knižnica roku 2030 dočká. – Prednáška v podobnom duchu, v akom bola recesistická vízia pána Androviča, kde sme odľahčeným spôsobom dostali to, čo v tejto

prednášky bolo založené na tvrdých faktoch.

Nové služby pre knižnice budúcnosti, Saša Mutič, Geneva. Ako obvykle sa dotýkal témy unikátne kolekcie, zbierky pre širšie publikum, sociálny rozmer služieb, nasadenie discovery nástrojov, licencovanie pre viacnásobné využívanie, špeciálne virtuálne výstavy s výkladom expertov, možnosti dodania tlačených kópií alebo limitované množstvo reprodukcí, ako hľadať možnosti, aby digitalizovaný obsah mal svojho používateľa. Možnosť prístupu nielen cez metadáta, ale aj fulltext, dať obsah používateľovi na požiadanie v reálnom čase, cez prístupové práva. – V podobnom duchu sa niesla aj posledná prednáška *Vplyv kvality digitálnej snímky na jej využitie dnes a v budúcnosti* od Petra Radzima, Art Petrus. Dôvody na digitalizáciu sa menia s možnosťami, ktoré poskytujú súčasné technológie, už to nie je len otázka uchovávanania, ale potreba sprístupňovania v čo najvyššej kvalite a vhodnosti na detailné štúdium.

Ako sa majú knižnice v najbližších rokoch a desaťročiach zmeniť? Majú predpoklady na prežitie? Je existencia služieb a fyzického priestoru knižníc naozaj nenahraditeľná? Kto je knihovníkom budúcnosti? Je to sociálne kompetentný empatik alebo IT špecialista? To sú otázky, na ktoré sa prednášatelia pokúsili odpovedať vo svojich prezentáciách a na ktoré by sme radi vedeli odpoveď nielen v priebehu konferencie.¹

Poznámka na záver: uvádzam tu linku na aktuálne informácie o najnovšom podujatí, ako aj pre prípad, že by boli zverejnené prezentácie: <http://www.schk.sk/sk/diglib/2012/program-konferencie/>. – Ak nie, dávam do pozornosti, že plné texty niektorých zaujímavých prednášok budú publikované v najnovšom čísle nášho periodika *ITLib*.

PhDr. Mária Žitňanská, Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave
maria.zitnanska@cvtisr.sk

1 Úvodné slová ku konferencii Digitálna knižnica 2012.

PERSONÁLIE

ING. JÁN KURÁK

Prvý predseda Slovenskej asociácie knižníc Ing. Ján Kurák v lete oslávil 80 rokov. Určite si viacerí z nás pamätajú inžiniera Kuráka nielen ako riaditeľa Centra vedecko-technických informácií SR, ale aj ako prvého predsedu Slovenskej asociácie knižníc.

Životná cesta Jána Kuráka sa začala v malej podhorskej dedine Ipeľský Potok. Po štúdiu na gymnáziu v Banskej Bystrici, Lučenci a Vyššej priemyselnej škole chemickej v Banskej Štiavnici absolvoval Chemicko-technologickú fakultu Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Následne začal pracovať v Kovohutách v Istebnom, po odchode z Kovohút pôsobil na rôznych pozíciách v štátnej správe v oblasti vedecko-technického rozvoja (Úrad vlády SR, Ministerstvo výstavby a techniky SR).

V máji 1988 sa stal riaditeľom Slovenskej technickej knižnice v Bratislave (SITK). Toto obdobie nebolo pre SITK jednoduché, knižnica bola „presúvaná“ z ministerstva pre hospodársku stratégiu pod ministerstvo školstva, ktoré ju dokonca „na chvíľu“ aj zrušilo a presunulo na Slovenskú technickú univerzitu (STU). Toto rozhodnutie však bolo rýchlo prehodnotené a k začleneniu SITK do STU neprišlo. Činnosť pôvodnej SITK už v tom čase určitým spôsobom presahovala tradičné knižnično-informačné služby, keďže bola jediným informačným pracoviskom v oblasti patentov a technických noriem na Slovensku a dosť intenzívne sa orientovala na podporu vedeckého výskumu.

Ing. Ján Kurák mal ambíciu z knižnice vybudovať národné informačné centrum – Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR), čo sa aj podarilo. Maximálne sa snažil aj o vytvorenie vhodných podmienok na činnosť CVTI SR – z nekonečného radu jeho počínov treba spomenúť a zdôrazniť neúnavnú snahu o výstavbu účelovej budovy. Dnes účelovú budovu CVTI SR na Patrónke využívajú študenti i vedecko-výskumní pracovníci na štúdium, ale aj na návštevu mnohých podujatí, ktoré propagujú a popularizujú vedu a techniku. Často je CVTI SR i miestom stretnutia knihovníkov. Priestory CVTI SR využíva dokonca i Slovenská asociácia knižníc na organizáciu svojich podujatí. Je potrebné opätovne zdôrazniť, že kusisko zásluhy, že stojí pekná moderná účelová budova, má inžinier Kurák.

Janko Kurák sám seba nazýval „neškolo-
ným knihovníkom“, preto je obdivuhodné,
že ako „neškoloovaný knihovník“ si veľmi
dobre uvedomoval, že knižnice musia spolu-
pracovať, spoločne diskutovať o problémoch
a aj sa zasadzovať o spoločné konštruktívne
riešenia. Nie je náhoda, že bol medzi inici-
átormi vzniku Slovenskej asociácie knižníc.
Je to už dvadsať rokov, čo sa stretli riaditelia
troch najvýznamnejších knižníc – PaedDr.
Miroslav Bielik zo Slovenskej národnej
knižnice v Martine, PhDr. Emil Vontorčík
z Univerzitnej knižnice v Bratislave, Ing. Ján
Kurák z Centra vedecko-technických infor-
mácií SR v Bratislave – s cieľom založiť Slo-
venskú asociáciu knižníc (SAK). 9. októbra
1992 bola SAK zapísaná do Registra záuj-
mových združení právnických osôb, 3. de-
cembra 1992 sa konalo ustanovujúce valné
zhromaždenie SAK a Ján Kurák bol zvolený
za prvého predsedu SAK.

Vo funkcii predsedu pôsobil dve volebné
obdobia, do novembra 1993 (na začiatku
činnosti SAK boli volebné obdobia dvojroč-

né, po aktualizácii Stanov SAK v roku 2000
sa volebné obdobie predĺžilo na tri roky).
Janko Kurák „poznačil“ Slovenskú asociáciu
knižníc svojím rukopisom; rukopisom dô-
sledného, zodpovedného, konštruktívneho,
perspektívneho mysliaceho Človeka. Veľké
„Č“ nie je preklepom či chybou, Janko Ku-
rák je ozajstný Človek. Bola to česť a radosť
s ním spolupracovať. Súčasne však i veľká
zodpovednosť a záväzok nadviazať vo funk-
cii predsedu na jeho prácu. Ale vďaka tomu,
že SAK mala pevné základy, bolo na čom
stavať. Zo SAK sa stala uznávaná a rešpek-
tovaná inštitúcia, ktorá azda i po dvadsiatich
rokoch svojho pôsobenia prináša určité za-
dostučenie i svojmu prvému predsedovi.

Pán inžinier Kurák, ďakujeme za všetku
prácu a želáme veľa zdravia, spokojnosti,
pohodu.

*PhDr. Daniela Gondová, Ústredná knižnica
Filozofickej fakulty Univerzity Komenského
v Bratislave
daniela.gondova@rec.uniba.sk*

V ŽIVOTE SOM MAL ŠTASTIE NA ĽUDÍ

Mužov v knihovníctve, najmä tých, čo od-
bor vyštudovali a zostali v ňom aj pracovať,
je ako šafranu. Ak sa o niekom z nich ho-
vorí, že to je „večný mládežník“, dokážete
ho ľahko identifikovať – je to **doc. PhDr.
Eugen Mešša, CSc.** Pôsobil ako vysoko-
školský pedagóg na Katedre knihovníctva
a vedeckých informácií Filozofickej fakul-
ty Univerzity Komenského v Bratislave od
roku 1959 až do odchodu na dôchodok
roku 1992 (zastával aj funkciu vedúceho
katedry v rokoch 1981-1989). Špecializo-
val sa na prácu s deťmi a mládežou, ktorá

sa stala jeho celoživotnou srdcovou záleži-
tosťou. - Zostala som zaskočená, keď som
sa dozvedela, že tento „večný mládežník“
dovršil nedávno osemdesiatku (7.7.2012).
Toto okružle jubileum bolo preto impul-
zom na stretnutie a spomínanie.

- *Najskôr mi prezrad, neolutoval si svoje
rozhodnutie – stať sa knihovníkom?
Zvilil by si si túto špecializáciu opäť
a prečo?*

Rozhodne neľutujem. Táto profesia skĺbila
totiž všetko, čo mi bolo (a stále je) bytostne

blízke – sú to knihy a ľudia. Okolo nich sa otočil celý môj život, práca i záľuby.

- *Čo ta inšpirovalo k štúdiu knihovníctva na vysokej škole?*

Najskôr musím priznať, že som nebol zvlášť dobrý žiak, ale veľmi rád som čítal. Išiel som preto za kníhkupeckého učňa do renomovaného Slovenského kníhkupectva na Jesenského ulici v Bratislave. Tu som mal možnosť „žiť“ s knihami – zháňal som pre zákazníkov chýbajúce tituly (neraz som obehol aj celé mesto, kým som splnil úlohu), zaradoval som knihy do regálov, čo bola – podľa mňa - najťažšia práca v kníhkupectve a tú mi služobne starší kolegovia s radosťou prenechali. Vtedy som sa o knihách a ich predaji nielen veľa naučil, ale mal som aj možnosť stretávať tu veľa zaujímavých, múdrych ľudí a samozrejme, „živých“ spisovateľov i ďalších tvorcov kníh zvučných mien. Spokojnosť v kníhkupectve podnietila môj záujem o ďalšie štúdium a tak som sa ocitol v robotnickej prípravke na vysokú školu (v zmysle známeho hesla „Z tovární a polí na vysoké školy“). Následne som si zvolil kombináciu knihovníctva a slovenčina na FF UK v Bratislave. Po jej absolvovaní som zostal ako asistent na Katedre novinárstva a knihovníctva FF UK. Neskôr som už na samostatnej katedre pôsobil až do dôchodku.

- *Väčšinu svojho profesionálneho života si sa venoval práci s deťmi a mládežou, dokonca na medzinárodnej úrovni.*

Čo ta priviedlo k tomuto záujmu, resp. špecializácii?

Tie začiatky spadajú do mojich skautských, junáckych a pionierskych čias.

Stretával som sa tam s ľuďmi, ktorým na deťoch záležalo a o. i. ich viedli aj k čítaniu a knihám. Spomínam si napr. na Luda Zelienuku a manželov Kyselovcov. Hlbšie a predovšetkým teoreticky som sa začal venovať rôznym vekovým kategóriám detí, ich vzťahu k čítaniu, literatúre, knihe, knižniciam až na pôde katedry, kde som zúročil nielen svoje skúsenosti, ale aj nové trendy z odbornej zahraničnej tlače. Zvlášť som sa zamerával napr. na čítanie učňovskej mládeže. Začal som vypisovať také témy seminárnych i diplomových prác, ktoré zaujali viacero poslucháčov. Postupne som tak formoval kolektív mladých nadšencov. Záujem o nich, najmä zo strany vydavateľstiev, bol pre mňa odmenou. Roky potvrdili, že som šiel správnou cestou.

- *Vychoval si ozaj generáciu zdatných odborníkov. Na ktoré aktivity, resp. na koho si dnes hrdý?*

Najskôr by som spomenul čitateľské tábory, pri ktorých som sa inšpiroval maďarskými skúsenosťami. Organizoval som čitateľské tábory učňovskej mládeže, ktoré mali priaznivý ohlas. Neskôr som sa po roku 1990 „pustil“ do čitateľských táborov krajskej mládeže zo slovenských škôl v Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, na Ukrajine, vo Vojvodine, v spolupráci s Domom pre zahraničných Slovákov a vybranými knižnicami (Dolný Kubín, Bratislava – Mestská knižnica, Knižnica Ružinov, Martin – Turčianska knižnica, Nové Zámky, Rimavská Sobota, Žilina). Boli to príťažlivé a mimoriadne užitočné podujatia. V súčasnosti sa, žiaľ, pre nedostatok financií nerealizujú, hoci záujem o ne pretrváva.

Ďalšou dôležitou aktivitou boli *medziná-*

rodné semináre na tému kníh pre deti, čítania a využívania detskej literatúry a pod. (napr. čítanie dievčat, čítanie náučnej literatúry a i.), ktoré sa realizovali v spolupráci s Mestskou knižnicou v Bratislave, vydavateľstvami Mladé letá a Smena, so spisovateľmi, výtvarníkmi, kritikmi a ďalšími tvorcami kníh pre deti. Týchto seminárov sa zúčastňovali špecialisti z blízkeho zahraničia – z Čiech, Maďarska, Poľska. Chcem zdôrazniť, že knihovníci na týchto seminároch neboli „piate kolo u voza“, ale rovnocenní partneri odborníkov, ktorým, navyše mohli poskytnúť nové pohľady na problematiku z praxe. - Významnú úlohu zohrali študijné exkurzie a pre poslucháčov *výmenné praxe* do „dobrých“ českých, neskôr i poľských knižníc.

Som rád, že sa mi podarilo vybrať ľudí, ktorých problematika detí zaujímala a zároveň tešila. Dnes som hrdý na mnohých svojich bývalých študentov a teším sa z úspechov napr. Petra Klinca, Sylvie Krškovej, Hany Benedikovej, Márie Balkóciovej atď.

- *Svoje skúsenosti si sa usiloval sprostredkovať nielen poslucháčom na katedre, ale aj ďalším záujemcom v praxi. Tvojou zásluhou začal napr. vychádzať Bulletin o práci s deťmi a mládežou, na stránkach odbornej tlače si sa podielil so skúsenosťami i novými poznatkami, pomáhal si ako člen redakčnej rady časopisu Čitateľ, určitý čas si aj redigoval časopis Knižovník, stál si pri obnove spolkovej činnosti knihovníkov na Slovensku. Zabudla som ešte nejaké ďalšie aktivity?*

Myslím si, že to by bolo všetko, ale k uvedeným činnostiam by som chcel ešte doplniť pár slov. Spomínaný *Bulletin o práci s deťmi a mládežou* začal vychádzať vďaka porozumeniu a nezištnej pomoci Václava Pálfyho z Mestskej knižnice pre mládež v Košiciach, kým ho neprevzala Matica slovenská. Stal sa platformou pre poslucháčov, absolventov a všetkých „deckárov“, kde sa učili argumentovať, diskutovať, formulovať názory a pod. Som úprimne presvedčený, že zohral skutočne významnú úlohu v slovenskom knihovníctve.

Na „oživení“ Zväzu slovenských knihovníkov a informatikov, ktoré sa podarilo aj vďaka obetavosti Štefana Ďurovčika z Matice slovenskej, som sa podieľal s presvedčením, že knihovníci si svoj spolok ozaj zaslúžia a treba nadviazať na tradície. Vo všetkých aktivitách a zámeroch som mal šťastie na „nadšencov pre vec“ a to poznamenalo moju činnosť v uplynulých rokoch.

- *Viem však z vlastnej skúsenosti, že ani teraz si „nedáš pokoj“ a sprostredkúvaš pre krajské knižnice slovenskú literatúru. Ako sa ti darí v tejto zásluhnej činnosti?*

Ak sa nedá vo väčších rozmeroch, musí stačiť aj to málo, čo zrealizujem. Od „dobrých ľudí“ získavam českú a slovenskú literatúru (aj preklady do týchto jazykov) pre krajské knižnice. Problémom je doručovanie zásielok, preto mám vždy pripravenú kolekciu kníh a pri príležitostných návštevách krajanov z Vojvodiny a Poľska (ak majú možnosť dopravy) im ju odovzdám. Pôvodne to boli aj noviny a časopisy (ba aj staršie písacie stroje), ale teraz je záujem len o knižnú produkciu. Bez problémov

fungovala a funguje aj teraz doprava kníh iba do Rumunska (Nadlak).

- *Okrem toho, že stále rád čítaš, čomu sa chceš venovať v blízkej budúcnosti?*

Čítanie ma naozaj neprestalo baviť. Práve teraz mám rozčítanú knihu Luboša Juríka *Rozhovory po rokoch*. Zároveň začínam „čistiť“ svoju knižnicu, vyradujem duplikáty (veď by sa ešte vždy mohli hodiť), pripravujem výber, čo si ponechám. Nedávno som napr. venoval knižnici v bratislavskej Dúbravke knihy o Matici slovenskej, lebo nemali ani jediný titul o tejto inštitúcii. Postupne by som rád adresne daroval tituly tej knižnici, ktorá ich bude potrebovať. Chcem urobiť ešte dobrý skutok.

Inak sa budem starať len o záhradku, ktorá sa stala mojím hobby.

S Eugenom Meššom sa porozprávala
Eudmila Čelková
l.celkova@chello.sk

The background features a complex geometric pattern of overlapping triangles and polygons in various shades of blue, teal, and green. A prominent yellow horizontal band runs across the top, and a thinner yellow band is located near the bottom. The overall aesthetic is modern and abstract.

ISSN 1335-7905